

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoleto 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celotno v Jugoslaviji 50 Din, za
inozemstvo 100 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 8. III.
Rokopisi se ne vratajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon štev. 50, upravnalstvo štev. 328

SCOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. peti-vrstna
malli oglasi po 150
in 2 D. večji oglasi
nad 45 mm višine
po Din 2-30, večili
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
o pri včetju s
naročilci popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondeljka in
dneva po prezniku

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. štev. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349
za Inserate, Sarajevo štev. 7563, Zagreb
štev. 39.011, Praga in Dunaj štev. 24.797

Nenaden preobrat političnega položaja. Krisa RR vlade otvorjena.

RADIC IZNENADA ZAHTEVA SKUPCANJE SKUPSCINE 8. APRILA! — SEJA MINISTRSKEGA SVETA BREZ REZULTATA. — RADIC DELA NA POBUDO VIŠIH ČITINTELJEV? — OPOZICIJA SE PRIPRAVLJA. — SAM. DEMOKRATI NE PRIDEJO V POSTEV. — PASIĆ IN RADIC V AVDIJENCI.

RADIC NE ODNEHA OD SVOJE ZAHTEVE.

PASIĆ PODA ŽE JUTRI OSTAVKO? — NOVA POSLOVNA VLADA POD LJUBO JOVANOVICEM ALI NINCICEM?

VSE JE V ROKAH KRONE.

Belgrad, 31. marca. (Izv.) Dogodki, ki smo jih včeraj napovedali, so se pričeli neprizakovano bolj hitre razvijati, tako da je prišlo danes do kritičnega položaja. Pod vplivom čititeljev, ki nameravajo storiti sedanjemu stanju konec z energično potezo, je Stjepan Radić začel danes akcijo, ki bi mogla postati sedanji vladni nevaren.

Odlaganje skupščinskih sej je v javnosti napravilo skrajno slab vtis. Kakor smo že včeraj poročali, so ravno Radičevi poslanci izražali veliko bojazen radi tega nepopularnega koraka. Zato so od Radiča zahtevali, naj dosegne kot rekompencijo za vse težke grehe, ki so jih sprejeli na svoje rame v Pašičevi družbi, da bi skupščina delala na stvareh, ki bi mogle Radičevim poslancem omogočiti agitacijo. Radić je brez dvoma pod to firmo po navodilih drugih čitineljev danes dopoldno poslal Pašiču obširno pismeno spomenico, v kateri zahteva, da se mora skupščina takoj sklicati, kakor je zahtevala opozicija, namreč 8. aprila. V tej spomenici je Radić Pašiču razložil, zakaj zahteva to sklicanje. Skliceval se je predvsem na težko stanje, ki vladna v naši državi in ki ga je opozicija v teku proračunske debate tako drastično naslikala. Radić je Pašiču v pismu pojasnil, da je mnenja, da je opozicija po sprejetju 13 miljardnega proračuna svoj položaj zelo ojačala in da je njen položaj med ljudstvom zelo ugoden. Raditega misli, da je treba skupščino sklicati 8. aprila, da bi se na ta način opoziciji ne dala prilika energične agitacije proti sedanjemu režimu.

Z ozirom na to Radičovo pismo zahtevalo, je predsednik vlade Nikola Pašić takoj sklical sej ministrskega sveta, ki se je vrnila od 10. do 2. ure. Na seji so razpravljali posebno o Radičevi zahtevi. Pašičevi prijatelji v vladni so zavzeli stališče, da skupščinske sej sedaj ni mogoč sklicati preje kakor 5. maja, ker bi bilo proti poslovniku. Radić je uporno in dosledno vztrajal na svojem stališču. Vsled tega na dopoldanski seji ni prišlo do nobenega sporazuma.

Po tej seji so bili ministri zelo rezervirani. Radikali so izjavljali, da so razpravljali samo o strankinih zadevah. Bolj zgovoren je bil Stjepan Radić, ki je na tozadovne vprašanja časnikarjem jasno in odločno izjavil sledče:

»Na vladni seji smo govorili o nadalnjem delu v skupščini. Jaz in moji prijatelji stojimo na stališču, da bi se moralno delo v narodni skupščini nadaljevati že 8. aprila. Razpravljali smo tudi o tem, ali je mogoče naše želje uresničiti z ozirom na odredbe poslovnika. Nekateri so trdili, da to ni mogoče. Mi smo pa mnenja, da se to lahko stori. O tej stvari ni prišlo do nobenega sklepa. Radić tega bomo razpravo o tem vprašanju nadaljevali na večerni seji, ki jo je Pašić sklical ob 6. uri zvečer. Potem bomo videli, kaj bo.«

Belgrad, 31. marca. (Izv.) Gori omenjena Radičeva izjava je potrdila vesti o kritičnem položaju vlade in o nesoglasjih, ki so nastopila. Politični krogi so naglašali, da je jasno, da Stjepan Radić ni storil tega koraka po lastni iniciativi. Lahko bi se sicer mislilo, da igra Radić komedijo za javnost, češ, »poglejte, kako smo radičevi za delo!«, da bi s tem v javnosti malo zmanjšal težak vtis, ki so ga nopravili poslednji dogodki v skupščini, pred vsem sprejetje proračuna in odlaganje skupščinskih sej.

Politični krogi pa mislijo, da bi bil ta Radičev eksperiment nevaren. Večina je mnenja, da je Stjepan Radić začel to akcijo po navodilih odlöčilnih čitineljev, ki so proti nadaljevanju Radičevega režima v naši državi. Tudi poznejši razvoj dogodkov tekom današnjega dne potrjuje mišljenje večine politikov. Pred vsem je treba zabeležiti, da je veden med radikalni vladalo razburjenje. Skoro vsi radikalni poslanci so še v Belgradu in so bili cel dan v klubu.

Radikalni poslanci so proti večeru z ozirom na vesti, ki jih je pričela širiti Pašičeva

Belgrad, 31. marca. (Izv.) Radičeva avdijenca je trajala približno eno uro. Okoli četrtna devet je prišel iz dvora. Obkolili so ga časniki. Dal jim je sledče izjavo:

»Jaz sem Nj. Vel. kralja podrobno obvestil, zakaj zahtevamo, da se začne zasedanje narodne skupščine že 8. aprila. Dva motiva sta, ki to nujno zahtevata, gospodarsko-socijalni in parlamentarni. Gospodarsko-socijalni motiv je zelo važen. Gospodarsko stanje je namreč naravnost obupno. Poslancem se je že razdelila trgovinska pogodba z Avstrijo. Dovolj bi bilo dva dni skupščinskih sej, da bi se pogodba sprejela. Od tega bi imela naša država za 100 in 100 milijonov koristi. Radi visokih carin, ki jih plačujemo po starri pogodbi, je položaj vsak dan težavnejši, posebno v Medijurju. Kar se tiče parlamentarnega momenta, je potrebno, da se parlament takoj skliče in da se takoj postavijo na dnevni red vse tri interpelacije in sicer interpelacija posl. Ves enjak o zakonu o taksah, interpelacija posl. šečerova o gospodarskem položaju našega kmetijstva in skupna interpelacija o poziciji o korupciji in provizijah Rade Pašiča.

Misljam, je dejal Stjepan Radić, da je to potrebno tudi zaradi tega, ker ima opozicija v parlamentu edino možnost stavljati interpelacije in ne gre odbijati te upravljene zahteve opozicije, da se vsaj na njene interpelacije odgovarja. Kar mi zahtevamo, ne posmenja, da kršimo sporazum. Nasprotno s svojimi zahtevami ga samo učvrščujemo. Pašiča smo pismeno obvestili, zakaj zahtevamo sklicanje narodne skupščine. V pismu smo navedli vse te naše zahteve. Radi te obrazložitve se ne more nihče čutiti prizadetega ali morda užaljenega.

G. predsednik vlade Nikola Pašić zahteva od mene, da mu odgovorim. Moj odgovor je danes definitiven in ga bom tudi jutri Pašiču sporočil, to je, da od naše zahteve, da se skupščina skliče že 8. aprila, ne moremo odstopiti. Ako bi Nikola Pašić te naše zahteve ne sprejel, potem... — Radičev glas se je zategnil, potem pa je z energično gesto posudaril: ...potem pa podamo ministri HSS ostavko. Nj. Vel. kralj je obveščen o naših ukrepih, je končal Stjepan Radić svoje izjavjanje časnikarjem, se vse del v avtomobil in se odpeljal v ministrstvo.

Belgrad, 31. marca. (Izv.) V ministrstvu za prosveto so se med tem zbrali vsi Radičevi ministri in pa podpredsednik Radičeve stranke Predavec, tajnik Košutić in predsednik parlamentarnega kluba Kovačević. Čakali so na Radiča. Radić jih je obvestil o uspehu svoje avdijenca, nakar so razpravljali še nekaj časa, nato so se pa razšli. Pozornost je vzbudilo, da so postali Radičevi precej dobro razpoloženi. Mislili so pa, da o Radičevih izjavah ni treba dajati časnikarjem nobenih obvestil.

Belgrad, 31. marca. (Izv.) Pozno zvečer je bil v dvor poklican notranji minister Maksimović. Njegova avdijenca je v

zvezi z razpletom krize. Kakor znano, je Maksimović od nekdaj veljal kot eksponent gotovih izvenparlamentarnih krogov v vladni in obenem kot Pašičev nasprotnik. Zato se tej avdijenci pripisuje poseben značaj.

Belgrad, 31. marca. (Izv.) Radikali, ki so dobro poučeni o položaju, so mnogo razpravljali o tem, do kakšne rešitve krize bi moglo priti v slučaju, da bi bil Pašič jutri prisiljen dati ostavko. Večina je mnenja, da je mogoč samo en izhod: poslovna vladna pod Jovanovićevim ali Ninčičevim vodstvom.

Z ozirom na dosedanje težke izkušnje z Radičem in radičevci, ki so se izkazali samo kot dober glasovalni material, ne pa kot pozitiven element, ki bi mogel uvesti novega duha in dati inicijative za zboljšanje razmer, mislim, da bi se sestavila nova vladna načinščina. To se jim zdi potrebno radi tega, da bi ta vladna mogla izvršiti kraljevo kronanje, katero vprašanje že itak tako dolgo visi. Dr. Ninčičevi prijatelji so izjavljali, da on nikakor ne misli prevzeti vlade, ki mu jo ponujajo gotovi krogi, marveč bi se v novi vladni zadovoljil ostati samo zunanjji minister.

Belgrad, 31. marca. (Izv.) Od uglednega člena vlade radikalni smo o poteku današnje dopoldanske seje dobili sledče informacije:

G. Pašić je bil obveščen o namerah g. Radiča glede njegove zahteve o sklicanju skupščine. Radi tega je takoj v začetku današnje ministrske seje predsednik vlade g. Pašić Stjepana Radiča opozoril na njegovo dvolično politiko. V Belgradu in na vladnih sejih nima nikdar nobeno besede protesta, ampak sprejema vsak dnevni red in glasuje za vse vladne predloge, ne samo on, ampak tudi vsi njegovi poslanci, v svojem listu »Domuc« in v podrobni agitaciji med ljudstvom pa dela napsutno. »Tako dvolično politiko delate,« je dejal Pašić, »glede odlaganja skupščinskih sej. Vsi ste včeraj glasovali za to, da se skupščinske seje odlože, v svojem listu pa pišete, da se je zgodilo na zahtevo opozicije in radičev, dočim da ste vi proti temu. Tako ta reč ne more dalje, ali lojalno izvršuje vse obveznosti, ki ste jih prevzeli nase, ali pa povejte iskreno, kaj mislite tukaj v vladni.« Po tej Pašičevi izjavi je Stjepan Radić odločno vzel na stališču, da naj se skupščina skliče. »Po tem Radičevem nastopu je jasno,« je dejal minister, »da je ta koalicija obsojena na smrt. Lahko je mogoče, da se še doseže sporazum za trenutek. Iskreno sodelovanje med nami pa ni več mogoče. Naše mnenje je, to je mneje moje in tovarishev, da je kriza neizbežna in da bo prišla že tekom jutrišnjega dne. Povdram to posebno radičega, ker je Stjepan Radić na današnji večerni seji ministrskega sveta samo kratko povdari, da stavlja na razpolago svoj portfelj in portfelj svojih ministrov.«

Vaš dopisnik ga je vprašal o njegovem mišljenju o izhodu in rešitvi eventualne krize. Na to minister ni hotel dati direktnega odgovora. Pač pa je končno samo izjavil: »Vse je v rokah krone!«

Dr. Žerjav toži?

Belgrad, 31. marca. (Izv.) Današnji »Radič« prinaša sledče izjavo glavnega urednika in bivšega poslance Momčilo Ivaniča: Kakor so me obvestili prijatelji, je dr. Gregor Žerjav objavil v ljubljanskem »Jutru« izjavo, da me je tožil na sodišču. To sporočam čitaljem »Radiča«. Dvomim, če si bo dr. Žerjav v resnicu upal mene tožiti. Slično je izjavil v svojem popravku v »Radiču« Ljubisa Lazarević (načelnik politične policije, op. ur.). Že davno je potekel rok, v katerem bi moral dobiti od sodišča poziv, če bi me bil (Lazarević) v resnicu tožil. Podpis Momčilo Ivanič.

POSLANE BASMANGE IZKLJUČEN IZ RADIČEVEGA KLUBA

Zagreb, 31. marca. (Izv.) Tu se je raznesla vest, da je bil izključen iz Radičevega sejlačkega kluba poslanec Basmanga vsled nepravilnega nastopanja. Splošno pa smatramo, da je pravi razlog za izključitev dejstvo, da se imenovani poslanec ne strinja s politiko HSS kakor tudi ne njegovi volivci.

REDUKCIJA PROFESORJEV NA ZAGREBSKI THEOLOŠKI FAKULTETI

Zagreb, 31. marca. (Izv.) Tu se zelo komentira izjava proslavnega ministra Radiča, da bo na zagrebški katoliški bogoslovni fakulteti reduciralo število profesorjev od 13 na 7. Med reduciranimi profesorji bi bili dr. Šimrak, dr. Marić, Dach, Bakšić in drugi, ki so vši priznani strokovnjaki. Govori se, da je to redukcijo ustvaril Radiču načelnik proslavnega šefu dr. Zajic.

FRANCOSKI SOCIALISTI VLADI NE BODO DELALI TEŽAV.

Pariz, 31. marca. (Izv.) Socialistična stranka je sklenila, da se bo pri predlogu o zaupnici vladni vzdržala glasovanja; ravno tako se bo vzdržala pri glasovanju o novih davkih.

Pariz, 31. marca. (Izv.) Senat je odobril proračunski provizorij za april z 219 glasovi proti sedmim.

Svobodomiselnu junaku.

Belgrad, 29. marca.

G. dr. Žerjav skuša psovati naprej. Sigurno misli, da je zanj zadosten dokaz, ako operaира v svojem zagovoru z >malim feidkurtom in ponavlja vrhu tega še očite laži. Zavijanje in potvarjanje, pa na koncu še malo psovanja, vse to še nikdar na svetu ni bilo dokaz za kako stvar. Kar sem povedal, dr. Žerjav ni mogel ovredi. Zato tudi pravzaprav meni ne bi bilo več treba na dr. Žerjavov članek reagirati. Če to vendar delam, storim to samo radi tega, da se hinavčina v dvoličnost, ki se je hoče naš liberalizem v našem javnem življenju posluževati, pokaže v svetljši luči.

V zadnjem času je oklica okoli dr. Žerjava prevzela skrb za Cerkev in vero. Preveva jo skrb in ljubezen za versko življenje in poglobitev verskega življenja med ljudstvom. Okoli tega se suči vse rezoniranje slovenskega svobodomiselnstva. V teh koruptnih ljudeh ni bilo možnosti in značajnosti nikdar, možnosti in odkritosti tudi sedaj nima. Pa temeljnemu vprašanju se ne bodo mogli večogniti in ne bo se jim posrečilo, da bi slepo mišili še naprej. Dr. Žerjav je vendar moral pritajeno in sramežljivo priznati, da je svobodomislec in da vodi svobodomiseln politiko in sicer tako svobodomiseln politiko, ki nima nobene skupnosti s krščanskim svetovnim nazorom razen v par splošnoravnih točkah, ki so krščanstvu skupne z naravno etiko. Ta izjava je priljčno jasna, nejasno hoče napraviti v svoji možnosti in doslednosti le dr. Žerjav.

Apel na dr. Žerjava je imel končno le nekaj uspehov: svojega svobodomiselnstva se vendar ni upal zatajiti. Zakaj pa ne pove, kakor bi se mož spodobilo, kaj je cilj in smoter svobodomiselnstva in svobodomiselnih strank? Zakaj odkrito ne pove, da je svobodomiselnstvo končni cilj, da se uredi in dejansko vrši vse javno življenje tako v področju države, kulture, gospodarstva in medsebojnih socialnih odnosih na osnovi freigeistovsko-svobodomiselnih načel? Ali je treba to še podariti, da so ta načela nasprotina krščanskemu nazoru o življenju in svetu? Ali naj za primer navedem konkretna vprašanja? Vprašanje šolstva, vprašanje zakona? Ali naj morda g. Žerjavu pojasnimo, kako je svobodomiselnstvo tve vprašanji in legijo drugih sličnih vprašanj reševalo in rešilo na Francoskem? Ali naj morda pričemo naštevati svobodomiseline stranke po drugih državah, ki skušajo na isti način uveljaviti svoj svobodomiselin, krščanskim načelom direktno sovražen program v javnem življenju? Ali niso zastopniki SDS v parlamentu in izven parlamenta zagovarjali ista načela in ali jih niso poskušali, v kolikor jim je bilo v danih razmerah možno, tudi dejansko uresničevati? Kaj treba potem slepomišenja in hinavškega zavijanja oči?

V službi tega svobodomiselnstva stoji >Jutro<, stoji >Domovina<, stoji dr. Žerjav in njegova bližja oklica. In ta >načelnik< dr. Žerjav se čudi, če se to dejstvo konstatira. On se čudi in razjarjeno psuje in opravlja, če to konstatirajo in iz tega dejstva tudi posledice izvajajo možje, ki imajo to dolžnost po svojem stanu in poklicu. Ali mar dr. Žerjav ni svobodomislec in sicer po vzoru kulturobojnega svobodomiselnstva? Ali njegova stranka ni svobodomiselna stranka? Ali ne zastopa načel svetovnega svobodomiselnstva v javnem življenju? Kaj potem potvarjate in prikrivate, kaj se izgovarjate in psujete? Ali niste breznačajni strahopetci, ki si svojih načel in pravih ciljev pred javnostjo ne upate odkrito in jasno zastopati? V luči teh vaših načel bi bilo odveč, ko bi hotel pameten človek iz-

gubiti le besedo o vašem farizejskem govorjenju, ko pišete in govorite o klerikalizmu in izrabljaju vere v politične namene. Izrabljaju vere v politične svrhe nihče toliko ne prakticira kakor Žerjavov liberalizem.

Ce skuša svobodomiselnstvo s politično močjo uresničiti svoja freigeistovsko-svobodomiselna načela, je pač malo drzno in precej naivno, če si g. dr. Žerjav domišljuje, da bo krščansko čuteče in misleče ljudstvo njegovo besnenje mirno gledalo. Ljudstvo ima isto politično miroje in čeprav ne posega po nasilju in z nezakonitostmi, si bo kljub temu zaščitilo svoja načela in jih tudi uveljavilo. Izkušnje zadnjih trideset let so pa tudi dovoljen dokaz, da ima slovensko ljudstvo tudi za naprej še pripravljenih batin za dr. Žerjava in za ves slovenski lažliberalizem.

H koncu moram samo to še enkrat povedati, kar sem v zadnjem članku konstatiral, da so Žerjavove navedbe v >Domovini< in sedaj v >Jutru< potvorbe, zavijanja in zavedne neresnice. V nekoliko moram pa le še izpolnit na register laži in podtikanj, da bo možata osebnost dr. Žerjava še lepše odžarala.

SLS je bila od leta 1918 do danes v najhujši borbi proti žerjavovcem in njegovim pomagačem za avtonomno samoupravo Slovenije. Košček za koščekom so uničevali slovensko samoupravo ljudje, ki so kar goreli od servilnega klečplazenja pred Belgradom in ki so hoteli čim prej zabrisati vsako sled za slovensko individualnostjo. Z vidovdansko ustanovo so nam dali najkruterji centralizem, ki državo gospodarsko in politično ubija. Ustvarili so aparat, ki drži slovensko ljudstvo v kleščah in ga izmogzava na neverjeten način in ga bo trl, dokler se to neznosno stanje ne razbije. Ti žalostni junaki so za ceno oblasti glasovali za celo vrsto novih davkov, trpeli nasilno navijanje davčnega vijaka in mirno prenašali gospodarsko zapostavljanje Slovenije. Glasovali so za vse proračune in vse finančne zakone, kar jih je bilo do letos v tej državi sprejetih, in sedaj še hinavško zavijo oči. Uvedli so strahovlado in preganjanje, kakršnega niti v absolutistični eri ne bi bilo mogoče.

Danes jim je pred slovenskim ljudstvom za vsa ta politična zločinstva edipi zagovor — laž. Tudi laž jih ne bo rešila.

Dr. Fr. Kulovec.

Še ga preganja.

Nekateri so mnenja, da so skoro vsakdanji sestavki s podpisom G. Z. namenjeni za zabavni del >Jutra<, drugi zopet trdijo, da hoče uredništvo prav s temi sestavki dokazati vso naprednost, kulturnost, svobodomiselnost itd. slovenske demokratske stranke. Naj bo resnična ena ali druga trditev, škoda bi bilo, če bi se kdaj pozabilo, kako je pisal leta 1926 po Kr. r. voditelj >neprednec< Slovencev.

Gospoda Žerjava namreč še vedno preganja klerikalni zmaj v obliki znanega škofovega pisma o nevarnosti >Domovine<. Sicer so kot skrbni državotvorni elementi škofa začili demokratije ministru v prepričanju, da ima ministrstvo odločati, kaj je greh in kaj ne, vendar se g. minister na r. ne more še prav pomiriti s samim zaupanjem na vsevednost ministra ver. Včeraj spet še enkrat — upajmo, da ne zadnjikrat — radi tega pisma premleva >klerikalcem< kosti. Da bi pokazal, kako duhovščina drži s svojim škofom in da isto misli o >Domovini< kot njen nadpastir, priobčuje pismo >priprtega kmetovalca< (v kateri ljubljanski ulici stanuje, ni povedano), ki da ni dobil odveze, ker čita in naroča >Domovino<. Ker je g. minister zelo vlijuden človek, trdi, da je ta duhovnik — in z njim vse enaki — >zverina<. In argument? >Slovencu ni prav, da se strašni morilec Hotko, ki so ga te dni obesili v Celju, ni prej spovedal. On bi dobil odvezo, žena slovenskega kmetoval-

ca, ki je naročena na >Domovino<, pa je n. Gospodu ministru bistriti pojme o zakramenu sv. pokore, pojme, ki jih mora v glavnem poznavati vsak ljudskošolski učenec, je sicer brezplodno (naj nam ne vzame tega za zlo), vendar bi hoteli opomniti na tole: Vsak, kdo hoče dobiti odvezo, mora imeti trdni sklep, da se poboljša in da popravi, kar je napačnega storil, drugače o odvezi ni govorja. Če kdo n. pr. kočevskega kmeta oslepari, mora skleniti škodo popraviti, sicer naj ne hodi k spovedi. Če n. pr. kakšen minister zlohotno ogoljufa državno blagajno, bo zastonj hodil k spovedi, če se ne misli poboljšati. In kar velja pri sedmi zapovedi, velja tudi pri prvi. Škof pove, da je >Domovina< verovanju preprostega človeka nevarna, kar je tudi samo po sebi umljivo, saj je n. pr. zasmehovala osnovno krščansko versko resnico o sv. Trojici. Prva zapoved pa izrečno — po katekizmu, ki ga ni sestavljal ljubljanski škof — določa, da je greh >branje in razširjanje veri sovražnih knjig, časnikov in spisov<. Poleg tega je, kakor znano, >Domovina< prinašala nevarno tako grde stvari, da je tudi prebiranje takih podlistkov v očitnem nasprotju z dekalogom. Kdor torej gre k spovedi v namenu, da bo še dalje bral pornografske podlistke, podpiral z načrtno list, ki smeši katoliške verske resnice, mora biti, da rabimo ministrski izraz, res precešen >teliček<, ako misli, da bo dobil odvezo. Če o to suhi potem piše Žerjavu, se je gotovo obrnil na najboljši naslov. Zakaj dr. Žerjav takemu dopisniku — če je seveda kateri — ne odgovori, da na spoved in odvezo pristen svobodomislec nič ne da? Ali je slepomislenje možato? Ali je možato dalje, če g. Žerjav v >Jutru< takole zavije: >G. Kulovec je hud, da ga smatram za normalnega, kajti le abnormalen človek more verjeti, da je greh čitati napreden list.< — Ne, >Domovina< ni >neprednec< list, g. Žerjav, ampak brezverski. Zato ga je škof označil za nevarnega.

Ko je g. minister absolviral svoj nauk iz dogmatike, pride seveda na moralko. Takole jo zarobi: >Klerikalcem tudi ni prav, da smo mi za uveljavljanje hravnih idealov v vsem javnem življenju.< — O, zelo bi nam bilo prav, samo da bi liberalci to tudi vršili. Toda g. minister vendar še ni pozabil, kako je velik del >neprednec< slovenske hravnosti strmel po volitvah 1923, kake možbeseda imamo na Slovenskem. Tudi ni pozabileno, da so demokratije, katerih vodja je dr. Žerjav, radi >hravnih idealov< širili laži, da je papež prepovedal nekatrimer poslancem kandidaturo. Kdaj bo pozabileno, da je po >hravnih idealih< liberalizma zašel v slovensko literaturo šund po vzorecu Patra Kajetana, ki je vendar napisan v prijateljskih krogih voditelja demokratov, ki, kakor pravi, uveljavlja hravne ideale v javnem življenju. Dolge vrste zadeve prouči platično zmožnost Italije, ugotovi skupni znesek Italijanskih inozemskih dolgov in končno vsoto, ki jo je Italija razmetala v Ameriki za svojo propagando.

Prostozidarske lože in Ku Klux Klan vodijo veliko kampanijo proti sprejemu dogovorov z Italijo.

Beležke

△ SLS raspada že, odkar >Jutro< izhaja. SLS je poraženac pri vsakih volitvah, čeprav ima dve tretjini slovenskih občinskih zastopov in skoraj vse slovenske mandate v skupščini. Pa so vendar v >Jutru< vsi volivci že zdavnaj zbežali od SLS. Mi si samo želimo, da bi SLS še naprej tako razpadala in bi volivci tudi v bodoče tako vztrajno bežali od nje.

△ S starejšimi duhovniki se tolazi >Jutro<. Naj bo le potolaženo. Ce tudi jih je par, ki iz znanih ali neznanih vzrokov niso aktivni strankini pristaši, naj bo Žerjav prepričan, da jih on ne bo dobil.

△ Krščanski socijalni delavec se upirajo, da povzročajo veselje v Izraelu. Le vprašajte jih. Njihove vrste že dolgo niso bile tako močne in urejene kot sedaj in naše krščanske delavske organizacije ravno Kristan-Žerjavova gona sili k ofenzivi v zavest, da delavec more najti svojo pomoč samo v SLS, ki je stranka krščanskih socialnih načel. Krščanski socijalci bodo SDS delali še marsikako preglavico.

△ Katolički akademiki tudi po >Jutru< niso več pristaši SLS in kmetje v Kmečkih zvezah se punijo. >Jutro< že vidi, kako kmetje z vilami in cepti drve nad Jugoslovansko tiskarno in katoliški akademiki (kako lepo! nedavno je še >Jutro< dosledno reklo klerikalni študentje) vihte baklje in komandirajo >šturm<. Ah, so to sladke sanje. Predno se bodo >Jutrovci< zbudili, jih bodo te baklje osmodlile in vile se bodo zarile v njihovo meso. Tedaj bo drugi: ah!

△ Klerikalna stranka sploh ne ve, kaj naj stori s svojimi pristaši, toliko jih ima, tako jih jadikuje >Jutro<. SDS pa tudi ne ve, kaj naj stori, ker >Jutro< in >Domovina< s svojimi glupostmi niti enega pristaša ne pridobita, pač pa vstvarjata Žerjavu vsak dan nove nasprotne.

△ >Jutro< brati ne zna. Celjsko resolucijo SLS glede oblike vladavine iz leta 1923 zamejna >Jutro< z dr. Koroščevim govorom leta 1925 in na tej podlagi dokazuje, da je SLS leta 1924 koketirala z republiko. Kaj hocete še več?

Italijanski dolgori v washingtonskem senatu.

Za razpravo o poravnanih italijanskih dolgov vlaži v Ameriki izredno zanimanje. Močni oddelek senatorjev se nastopili proti. Senatorja Reed in Robinson sta priporočala naj Amerika s tem dogovorom še počaka do razočrtevne konference, da se bo videlo kakšno stalische zastopa Italija v vprašanju svetovnega miru. Reed je dalje predlagal naj odbor za zunanje zadeve prouči platično zmožnost Italije, ugotovi skupni znesek Italijanskih inozemskih dolgov in končno vsoto, ki jo je Italija razmetala v Ameriki za svojo propagando.

Prostozidarske lože in Ku Klux Klan vodijo veliko kampanijo proti sprejemu dogovorov z Italijo.

Dr. Seipel potuje v Ameriko.

Komaj se je bivši avstrijski kancler vrnil s potovanja po severno evropskih državah, že napoveduje, da bo v par dneh odpotoval v Ameriko. Dobil je več vabil za predavanja. Družba Canadian Pacific je kanclerju ponudila vožnjo na enem njenih luksuznih parnikov. Dr. Seipel bo posetil tudi evharistični kongres v Chicagi.

Pristna švicarska vezenina

se dobi v izdelovalnici najrazličnejšega perila

M. Alešovec, Ljubljana

Cankarjevo nabrežje L.

Noviteta v vezenini in perilu.

zapela pesem o požganem rožmarinu, o fantiču, ki so ga zadele tri kroglice v srce, o zelenem vrščku, ki je pal v črno kri. A ta pesem je bila žalobna in polna solza, grenka kakor smrtna slutnja. Včasih smo sekali te dni živo pisane piruhe, ki smo jim reklili lisičke! Razposajeno sem se postavil pred vabljivi piruh, ostro nameril svetli novec in radosno zapel: >Sek, sek, sek — lisička prinesi mi srečo z gore — belo za Ančko, rdeč za Francko in zlato za me —>. Z-z-zink je zvenknilo, a novec se je zapičil globoko pod lupino. Odkar pa grme topovi na Soči, kakor bi sivobrati krimski mož stresal vodne hrame pod Krasom, ne sekamo več piruhov na velikonočno jutro. Pač pa včasih prineseo srbski ujetniki jajčasto opiljene krogle iz svinca; pobrali so jih iz granat in napravili igrackaste drobnarije. Natanko se spominjam teh potrežljivih, vedno dobrovoljnih revezev, o katerih so pravili, da so pretrpeli grozote Golgate. Za kosec kruhka so nam dali svelte rincice, svinčene možičke in bakrena kolesca. Pozabili smo na diseče pomaranče in zlato popisane piruhe, razposajeno smo rožljali z bakrenimi igrackami...

Tedaj smo stanovali v Ljubljani. Tam so nas zapisali med revezje in dodelili ubožni akciji mestne aprovizacije, kjer smo dobivali skupko odmerjeni živež. — Na velikonočno soboto popoldne so zopet delili v aprovizaciji, tokrat meso na ubožne karte. Tudi mi smo dobili tako karto, a nekdo nam je odstopil še svojo; mati je skrbno izračunala: »Na

eno karto vzamemo mi meso, na drugo pa za strica Benduha, da bo dal hlebček. Bo vsaj malo spomina.« Določila je mene in sestro Dragico, da bova šla čakat v aprovizacijo. Aprovizacija! Ta zadirčno zvenča beseda mi je bila osovražena. Vedno sem se pri tem spomnil na >križ-kraž< babo, ki je hodila po naših vasih vsa raztrgana, skuštrana kot čarovnica, z rumeno ruto na debeluhasti glavi, v zelenasti jopi in nerodno otepajočem krilu, že tisočkrat zakrapnem in predelanem. Pod pazduhu je tiščala zamašen zakelj, kamor je devala naberačeni živež. — Popoldan sva se odpravila s sestro. Deževne megle so se vlačile okoli grajskega hriba in se leno sprejavale med Rožnikom in Golovcem; niso vedeče, ali naj se spuste med mestno zidovje, ali naj se zavlečajo nazaj v kimske laze in počakajo noči... Srečala sva belo oblečeno deklice, ki so se vneto pomenkovale, katera bo nesla v procesiji znamenje Kristusovega trpljenja, katera bo svetila in katera bo nesla palmove vejice. Dohitela sva starikavo ženico, ki je varno tiščala v koščeni roki deblu, voščeno svečo, od starosti že razpokano in počrnelo. Za vogalom se je skril uradnik v slavnost

Dnevne novice

★ Obnovitev naročnine budi o pričetku II. četrletja prva skrb vseh cenj. naročnikov, ki plačujejo naročnino za »Slovenca« četrletno ali mesečno. Kdor nima pri rokah »Slovenec« položnico, naj jo zahteva po dopisnici ali pa pošte naročnino po uradni položnici, ki jo dobri za 25 par na vsaki pošti.

★ Oglase za velikonočno številko, ki izide v soboto zjutraj, sprejema uprava do petka opoldne. Le najnujnejši oglasi se morejo oddati še popoldne do štirih. — Velikonočna številka »Slovenec« izide v znatno zvišani nakladi in se bo čitala skozi štiri dni, vsled česar bo posebno prikladna za objavo oglasov raznih trgovskih in obrtniških podjetij.

★ Fin. delegat dr. Šavnik je službeno odpovedal v Belgrad.

★ Veliki župan umrl. V torek je v Belgradu umrl bivši narodni poslanec, zadnji čas veliki župan užičke oblasti Mihajlo Zotović.

★ Še en minister. V zadnjem trenutku je vlada stavila v proračun amendement, s katerim se kreira mesto stalnega delegata v reparacijski komisiji v Parizu. Delegat ima rang ministra in 600 dollarjev mesečno, to je 33.000 dinarjev.

★ Umrl je 30. marca po dolgi mučni bolezni splošno priljubljeni župan občine St. Pavel pri Preboldu in načelnik krajevnega šolskega sveta, posestnik g. Franc Kač iz St. Lovrenca, star komaj 46 let. Bil je vojni invalid, tihega, mirnega in odkritega značaja. Zato je bil obče priljubljen in spoštovan. Za procvit obširne domače občine si je stekel obilo zaslug.

★ Smrt v tujini. Umrla je dne 19. sušca v daljni Franciji komaj 23 let stara Frančiška Kropivšek, doma iz Motnika. Lansko leto v začetku junija je zapustila svojo rodno hišo in šla z veseljem za svojim možem v tujino v trdnem upanju, da se še gotovo enkrat večela in zdrava povrne domov k svojim domaćim, toda nepričakovana smrt je prekrizala vse dobre načrte; zapustila je svoj dom in svoje drage za vedno. V Franciji je zapustila moža in komaj 14 mesecev starega otroka.

★ Delegacijsko zborovanje zveze delovodij in industrijskih uradnikov za Slovenijo, katerega so se udeležila vsa okrajna društva, je ponovno pokazalo nujno potrebo te stavnike organizacije. Delovanje je bilo klub gospodarskih krizi v pretečenem letu zelo zadovoljivo, zveza ima že nad stotisoč dinarjev čistega premoženja, kako razveseljivo je tudi stanje blagajn okrajnih društev. Pri vseh okruštvih se vršijo redno mesečna zborovanja, poučna predavanja itd. Zveza nudi svojim članom v slučaju brezposelnosti in bolezni podporo, v onemoglosti pa stalno rento na podlagi pravilnika. V tekočem letu namerava ustanoviti razna nova društva v raznih krajih Slovenije. Član zveze je lahko vsak delovodij in industrijski uradnik, radi tozadevnih informacij se je obrniti direktno na Zvezo delovodij in industrijskih uradnikov za Slovenijo v Ljubljani.

★ Predavanja o ruski literaturi v Benetkah. — Na povabilo akademskoga senata visoke trgovske šole v Benetkah, je predaval naš odlični rojak prof. dr. Alojzij Res pretekli mesec v Auli Magni o »Ruskem romanu XIX. stoletja« (Gogol - Bjelinskij in Herzen - Gončarov - Turgenjev - Tolstoj - Dostoevskij). Predavanja ob nabito polni dvorani slušateljev

vseh fakultet so imela tako velik uspeh, da jih bo dr. Res prihodnje leto raztegnil na vse slovenske literature. Prof. Res podučuje sedaj že tretje leto na beneški visoki šoli slovenske jezike.

★ Nesreča na železnici. Med Josipovcem in Osjekom je te dni povožil vlak neznano žensko. Identitete doslej še niso mogli ugotoviti.

★ Lastno mater je ubil Martin Kolega iz Kali pri Splitu. Ubijalca so orožniki zaprli.

★ Žalosten slučaj se je pripeljal te dni v Belgradu. Iz Save so potegnili truplo dijakinja Milice Paunović, ki je izvršila samomor. Zdravnik, ki bi moral izvršiti obdukcijo, je v truplu spoznal svojo zaročenko.

★ Aretirani komunisti. V Osjeku je policija zopet uvedla preiskave proti komunistom. Zaprli so profesorja Maslariča, delavca Vargovića in dijaka Popovića. Popovića so pustili na svobodo, druga dva pa so obdržali v zapori.

★ Pripravi za časnarski kongres. V Dubrovniku se bo vršil v drugi polovici septembra časnarski kongres. V to svrhu je prispeval tja predsednik JNU, da uredi vse potrebne predpriprave.

★ Grlo in žile si je prerezala Frančiška Talan, sproga tiskarniškega delavca v Zagrebu. Že dalj časa je trpela na hudi živčni bolezni. Dasi so rane smrtnonavarne, je vendar še ostala pri življenju. Prepeljali so jo v bolnico, kjer se bori s smrjo.

★ Prince Pavle in soproga Olga sta prišla v Rim, kjer mislita ostati nekaj dni.

★ D'Annuncio je dobil špansko. Vendar njegova bolezen ni tako huda, da bi nastopile komplikacije. Tako poročajo italijanski listi. Pa ne da bi se bil na Snežniku prehliad?

★ Novi komandant zagrebške policije. Notranji minister je imenoval kapitana I. razreda Zvonimira Kovačevića za inspektorja zagrebške policije.

★ Kongres pravoslavnih cerkva zboruje te dni v Atenah. Našo državo zastopa poslanec Valerijan Pribičević.

★ Znamke je ponarejal ruski begunec Dimitrij Svidarski. Kot bivši poštni uradnik je zlorabil zaupno mesto in ponarejal znamke po 50 par in 3 dinarje. Novosadsko sodišče ga je obsodilo na 6 mesecev zapora.

Znana, solidna trgovina izgotovljena oblačila za dame in gospode **O. Bernatovič, Mestni trg 5**
bo tudi v teh dneh splošne preskrbe z oblačili omogočila cenj. rodbinam in poedincem, da si nabavijo o pravem času oblačila **na obroke in to brez povišanja cen.**

★ Poslane v konkursu. Poslane Nastas Ilci je zašel v finančne težkoče. Njegovo premoženje je prišlo v konkurs in vsled tega bo poslane izgubil mandat.

★ Bogoslove štrajkajo. Iz Cetinja poročajo, da so tamkajšnji pravoslavnji bogoslovci stopili v štrajk, da protestirajo proti profesorju Vojinu Ramadovu, ki jih je silil, da mu hodijo kupovat in nositi s trga kuhinjske potrebščine.

★ Od 1. aprila naprej dobite vse vrste kleklanih čipk po na novo znižanih cenah v prodajalni Osrednje čipkarske zadruge v Ljubljani. Pod Tranto 1.

★ Ustreljen parap. Iz Novega Pazarja poročajo, da so orožniki ustrelili znanega roparja Jovana Aničiča, ki je dolgo strahoval tamkajšnje kraje. Aničič se je skril v neko hišo, katero so orožniki obkobil. Ko je videl, da ni druge rešitve, je stopil na prag, držeč v eni roki samokres, v drugi pa nož. Skušal je prodreti orožniški kordon. Komaj pa je napravil par korakov, je počila puška in Aničič se je zgrudil mrtev na tla.

★ Ponarejevalec dinarjev Zardi je zopet zaprtl. Prijele so ga italijanske oblasti na Reki. Pred sedmimi meseci je bil radi številnih ponarejan obsojen na 15 let ječe, toda posrečilo se mu je uititi. V neki viharni in temnici, ko so bili vsi stražniki v svojih zavetiščih se je pred obzidjem kaznilnice v Lepoglavi ustavljal majhen avto, v katerem sta sedela šofer in neka popolnoma zagnjena dama. Takoj, ko je prispeval avtomobil do zidu se je po vrv spustil do njega zločinec in avto je izginil v črno noč. Falzifikatorja Zardija so pogrešili šele drugo jutro. Izginila pa je za njim vsaka sled dokler ga niso prijeli pred nekaj dnevi na Reki.

★ Ukraden in zaplenjen voz. Orožništvo postaje Turjak je zaplenilo 17. marca v neki vasi svojega okoliša voz — zapravljivček. Voz je skoraj popolnoma nov in rumeno pleskan, ima zeleno dno, okrogel, z usnjem podložen sedež, pri kolesih so medeni vijaki. Na vozusu je našla dobro ohranjena odeja modre barve z rmenimi lisami. Ta odeja nosi napis z rmenimi črkami »Beck 1914.. Sodi se, da je bil voz s konjem vred ukrazen izpred kakke

gostilne. Tat je konja odgnal naprej, voz pa se je našel in zaplenil. Lastnik dobi voz na Turjaku na orožniški postaji.

★ Dostoevskij, Idijot, roman v štirih delih je izšel. Naroča se pri Zvezni knjigarni v Ljubljani. 2059

Mamica, Vi ste nam pisance dali, jabolk še lepih poleg nabrali, oče pa včeraj v mestu so bili »Buddha« čaj so nam za pirhe kupili.

Ljubljana

○ Težka nesreča pred glavno pošto. K tozadevnemu včerajšnjemu poročilu smo dobili še naslednje natančnejše podatke: Jakob Vojska, konjski meštar, doma iz Gameljev, poročen, stanuje sedaj v Spodnji Šiški, in pa posestnik in trgovec s konji Mat. Kodelja iz Viča, Tržaška cesta 31, sta se peljala, kot smo že poročali z lepim, močnim konjem, ki pa še ni vajen ljubljanskega cestnega prometa, po Dunajski cesti proti pošti. Pred pošto je konj zavil, mesto da bi peljal naravnost po Šelenburgovi ulici v ostrem loku v Prešernova ulico in ravno na ovinku se je zgodila nesreča. Kolo zapravljivčka je zašlo namreč v tračnico cestne železnice in je odskočil v stran. Pri tem se je zlomilo oje pri vozu in je udarjalo konja po plečih. To je žival še bolj oplašilo in ves trud obeh je bil zaman, da bi ga ustavila. Pred pošto je konj zavil, mesto da bi peljal naravnost po Šelenburgovi ulici v ostrem loku v Prešernova ulico in ravno na ovinku se je zgodila nesreča. Kolo zapravljivčka je zašlo namreč v tračnico cestne železnice in voz se je prevrnih. Konj pa se je odtrgal in je dirjal po Prešernovi ulici čez Frančiškanski most. Prijel ga je delavec Ivan Skušek iz Rudnika še na Vodnikovem trgu. Pri padcu je padel Kodelja pod voz, kar je bila njegova sreča, njegov tovarš Vojska pa je odletel z voza tako nesrečno, da je zadel z glavo ob kameniti ostri rob obcestnega hodnika. Poškodovanega Kodelja je odpeljal France Vodnik z avtomobilom, ki je stal v bližini k dr. Rusu na Gospodovske ceste, kjer je dobil prvo pomoč. Vojsko pa so odpeljali z rešilnim vozom v bolnico. Prvo pomoč mu je nudil, kot smo že včeraj omenili, dr. Krajec, ki je prišel slučajno na место nesreče. Iz bolnice smo dobili poročilo, da je poškodba Vojska tako težka, ker ima nalomljeno lobanje in si je gotovo močno pretresel možgane. Vendar pa se je posrečilo zdravnikom, da so ga oteli in je upati, da bo postal pri življenju. Včeraj so ga premestili v drugi oddelek. Seveda, kakšne bodo posledice te težke poškodbe, se še ne ve, kakor tudi še niso izključene kombinacije, ki bi znale postati za moža usodne. Krivda na nesreči se ne more pripisovati nikomur, ker sta moža vozila v zmerenem tempu, kar so ugotovile tudi priče in jo je povzročila le plašljivost konja, ki ni vajen mestnega cestnega prometa. Žrtev te nezgode pa bi bil postal kmalu tudi stražnik Jurčec Franc, ki je imel takrat službo pred pošto. Ko je videl, kako drvi konj z vozom proti pošti je postal takoj pozoren in je opazil zlomljeno oje, ki je tolklo po konju. Ko je prišel voz do pošte, je mož priskočil baš na usodnem mestu k konju in je hotel odstraniti odlomljeno oje. Toda konj ga je s tako

Žrebanje se bo vršilo 30. maja t. l.

To morate čitati!

Damski špangarji iz šetrov Din 15/-
Moški čevljini fini iz boksa Din 219/-
Otroški špangarji in sandalci Din 25/-
In tudi vsi drugi čevljini najceneji pri

»Voika« Ljubljana. Nasproti Mestnega doma

bo oni debeli dedec dajal meso, se mu bom kar malo nasmehnila, pa bo nama odrezal lepši kos. Če bo pa delil oni švedrasti sitnež, bova slabno naletela! Ko je izgovorila te metatarske besede, sem občudoval, da ni več moja nežna sestra, ampak tuja odurna ženska. Čim bolj sem razmišljal, tem bolj so se mi zdele besede nemarne. Zavest sramote in gnusa me je prevzela; kot da sem jaz kriv, sem se čutil ponizanega. Skoraj mučno mi je bilo, hoditi ob njeni strani. Zagabilo se mi je meso, odkupljeno s tako žrtvijo; najraje bi se vrnil.

A že sva zavila v stransko ulico, kjer so naju obkrožale vedno gostejše gruče hitečih žensk, zvedavih otrok, suhih deklek in zgrbljenih starčkov. Sama siva onemoglost in upala lica, koščena zgaranost in mrlisko mede oči! — Meso so delili v novo zgrajeni samostanski cerkvi, ki so jo spremenili v skladisč za živila; v stranskem predelu so napravili mesnico. Sestra me je prijela za roko in privajeno vodila skozi drenajočo se množico. Zaupljivo mi je pošepetal: »Kar nič se ne boj!« Poreden smeh mi je obkrožil ustne, a vendor ji nisem znal odgovoriti. Postavila sva se v vrsto; star, nadložen stražnik je skribil za red. Lačni pogledi so se zapičili v nju, nevoščljiva beseda me je spravila v zadrgo. Zlagoma sva se pomikala z vrsto naprej in se bližala nizkemu vhodu, ki so ga zavajeni stebri podpirali med mogočnim slopojem. V prosterni beli dvorani so viseli na železnih kaveljinah velikanski kosi temnordečega me-

sa. Leva stran je bila zavešena z razpolovjenimi deli zaklana živine, ki so jo še razsekavali. Volhek vonj krv je kradel skozi odprtva vrata in se mešal z mlačnim pomladanskim zrakom. Cuti je bilo votlo hrstenje pokajočih kosti, vodenno žmokljanje mesa, ki so ga rezali rdečelasi mesarski pomočniki z rumenimi pegami na zabuhih licih. Za dolgo mizo je sedelo par uradnikov, pri blagajni so sponetne blagajnitarke v kričeči pisanih oblekah; v svoji topoglavi samopašnosti niso vedele že več, kako bi sitnarile nad ubogimi ljudmi: noben jim ni znal položiti denarja pravilno na plačilno mizico. Nekdo je zapovedoval kričal in zategnjeno nakazoval: »Po-ol ki-le. — Tri-ičetrt. — Baba sem daj karto, kaj pa goljufaš! — Ena ki-ila in po-ol.« Sestra mi je pomenljivo mežiknila: »Je že pravi.« Od nekod so privlekli pijani mesarski hlapci zaklano živinč in ga med ostudenjem govorjenjem spravili v dvorano. Duhovski vzduh vedenega žganja, zatohlega sene in krv je udaril med nas. Zaklano žival so obešili na prazno steno. Trup je nerodno omavil navzdol, se močno nategnil, da je oglavje udarilo ob kameniti tlak. Hreščav smeh je jeknil po dvorani. Oni je pa enakomerno narekoval: »Po-ol ki-ile. — Dve ki-ile...« — Ženske so se začele razgovarjati: »Koliko so si navlekli požeruh! Mi bomo seveda stradali, čež čas bodo pa privlekli iz kotov kakšno gnilad!« — Skušal sem presličati razburljivo pregovarjanje. Ozrl sem se preko dolge vrste čakajočih. Oko ni moglo nalti ničesar zanimivega, kar bi vzbudilo njegovo pozornost...

Siva dolgočasnost vlažnega pomladanskega popoldneva! Zbujeno hrepnenje ne more prodreti mrenaste koprene slizke megle; vedno se odbije od nje in znova zatrepeč v žalostinem srcu. Ono dobro ve, da se nekje za težko megleno zaveso skriva slabkobno pomladansko razpoloženje: grenkobni vonj pomladnih veternic in zlatih kronic, moknato suhi duh mačič, vodeni vzdih klijčih trav, medeno odišan južni vetrič, bel oblak na modrem nebnu... Prostrani prostor ob cerkvi so zapirale visoke stavbe. — Vsa okolica je tako zabrisana v trudno enolicnost; bledoželeni beleži hiš, blatnorjavni omet vogalov, zamaščeno rdeča opeka, pisano prčelje gosposke vile, vrt z raspanih topolov in deviško nežnih brez, razkrit kup kamenja in zopet sive stene. Čez vrt nepremično buli gimnazija, ožgan siva, skoraj črna, z velikanskimi, mrtvaško motnimi okni. Neznanstvo strog, zdrž professor nas je tam mučil dan in leto z grškimi nepravilnimi glagolji in latinsko slovnično navlako. Vedno je s ponosom naglašal, da za taka teleta, kakor smo mi, ni cvetje iz vrtov antične kulture! — V modrikavih daljavi, nad zabrisanimi slemenji je kraljevala kupola stolne cerkve, mogočna, da bi objela ves svet, a tako nema, vsa nedostopna bledoličnost, nezdravi sivini uličnih zidin.

Fine površnike

za gospode, priporoča tvrdka
A. KUNC, LJUBLJANA
po zelo zmernih cenah.

silo odrinil, da je odletel v stran in takoj nato se je zgodila nesreča.

○ Žive ščuke in karpe na Veliki četrtek in petek pri tvrdki Fr. Kham, Miklošičeva cesta 8.

○ Izgubil se je rožni venec 30. marca zvečer od St. Peterskega mosta do cerkve sv. Jožeta. Prijaznega najditelja naprošam, da ga odda v zakristiji pri sv. Jožetu.

Kamnik

Ponovitev >Graničarjev< v Kamniškem domu je uspela še bolje ko premijera. Novo bodrilo dramatičnemu odseku, naj vztraja na svoji poti in ne odneha, ampak pogosto prireja gledališke predstave, predvsem take, ki je v njih vzgojni moment združen z lepo umetnostjo!

Bolezni je v Kamniku več ko preveč. Vse boleha na influenci in španski. Pač krije temu vreme, ki nam tudi v Kamniku ne prizanaša. Včeraj se je malo zjasnilo, danes pa zopet straše oblaki.

Mesto čisti ceste za praznike ter jih na novo posiplje. Posebno lepo je urejena in nauta pot na Zale ter Kalvarijo. Tudi na pokopališču trebijo pota in vozijo pesek nanje. Zdaj prično s čiščenjem hiš in oken in vrat še hišni posestniki, tako da bo v praznikih Kamnik, kakor bi ga iz škatljice vzel. In najlepše bi bilo, ako bi se v Veliki noči prebudila v vstajenju tudi meščanska korporacija in mestnim prebivalcem za pirohe podarila sklep, da prične zidati. Mi želimo, da bi se to zgodilo in zrazen še, da bi tak sklep tudi uresničil. Bomo videli in poročali po praznikih. Zdaj pa: vesel velikonočne praznike vsem, ki ljubijo naš lepi Kamnik, predvsem pa onim, ki ga bodo v praznikih obiskali, da se — če bo vreme ugodno — odpodijo in navžijejo lepote mesta in še bolj okolice!

Načelnik meščanske korporacije je objavil dne 8. marca 1926 sledče: >Glasom sklepa zadnjega občnega zbora z dne 19. marca 1925 se naznanja, da se redni občni zbor ne bo vršil 19. t. m., temveč šele meseca septembra t. l. Dan se določi pozneje, o čemer se bodo upravičenci pravočasno obvestili.< Začasni pravilnik pa določa v § 3: >Redni občni zbor se vrši vsako leto dne 19. marca ob 2. uri popoldne v Kamniku<. Več korporacijskih upravičencev je mnenja, da je veljavnost začasnega pravilnika nedotakljiva do uveljavljenja drugega definitivnega pravilnika. Jasno je torej, da redni občni zbor 19. marca 1925 ni mogel in smel skleniti, da se redni občni zbor ne bo vršil 19. marca 1926. Redni občni zbor 19. marca 1925 pa tega sploh tudi sklenil ni. Takrat je sklenilo, da se ima vršiti septembra 1925 izredni občni zbor, da se pojnasne gotove stvari, katerih ni bilo mogoče pojasmniti na rednem občnem zboru in da se obravnava spremembu pravilnika. Ta izredni občni zbor se pa ni sklical nikoli. Ravno tako se ni sklical izredni občni zbor, ki je bil sklenjen na izrednem občnem zboru, tičočem se zgradbe električne naprave na Stahovici. Tedaj je bilo sklenjeno,

Nogavice

vse barve, od 15.— Din dalje, dobite pri

F. & M. Rozman — Ljubljana

Židovska ulica 4.

dar ga bodo naklestili, se je ponorčeval ječičen vojni invalid, suh, da se mu je videlo skozi ušesa. »Veste, vse se delajo grozno učene, pa so neumni, da bi komarja podkovali! — Naenkrat se je pojavil pred nami na stopnišču vrat uradni služba; kravno nabrekle oči so se mu motno svetile, lice je bilo podpluto z modrikavimi marogami. Izvralno se je ozrl po gosti vrsti čakajočih in šolarsko zlogujč, z piskavim glasom oznanil: »Ker je zmanjkalno mese, naznanjam, da se za danes zaključi delitev mese. Nadaljnjo delitev bomo objavili v časopisih!« Z uslužnim nasmeškom se je poklonil in zginil za stebri. »Kakor igralec,« mi je ozivila domislica. — Oni pri vhodu so sestrašeno zazijali; iz zadnjih vrst pa, kjer ga gotovo niso slišali tako razločno, se je oglasilo porogljivo vikanje: »Kaj mu ni prav? Ali se je prišel oddahnit od težavnega dela.« Med zasmehljive klice se je zatikal prisiljeno hihitanje žensk. Toda v hipcu se je raznesla vest o naznanilu, da je zmanjkalno mese. Neka pobitoš in negotovost sta nekako uplašili čakajoče. Ko je pa nekdo sknili: lumpje, je pa vse zbesnelo, kot bi posula skala sprožila hudourni plaz. Cvileči jok se strašenih otrok je tonil v tulečem kriku razjarjenih žensk; ohripielo kričanje je odmevalo po praznem prostoru visokih stavb. Gozd suhih rok in pesti se je zaganjal proti vhodu; črna množica se je prerivala sem in tja, kakor valovita vodna plan, ki znova buta ob pečinasto čer. Nekje se je odprlo par oken; radovednež je pogledal na ruvajoče se,

da se ima sklicati občni zbor, na katerem se bo poročalo o uspehu komisije in odgovarjalo na stavljenia vprašanja. To bi se morallo zgoditi mesece decembra 1925, pa se ni. Pri teh okoliščinah nas je izmenadila objava, da skuša odbor opustiti oz. se izogniti tudi rednemu občnemu zboru dne 19. marca 1926. Dovoljujemo si tedaj, stavitvi vprašanje na pristojno nadzornovalno oblast, ali se strinja s samovoljnim ukrepom g. načelnika meščanske korporacije? Vprašamo pa tudi one korporacijske upravnice, ki bi utegnili zagovarjati samovoljni ukrep g. načelnika, če se zavedajo posledic, ki bi jih mogla imeti taka samovoljnost. Mislimo, da je spričo zgoraj opisanega stanja stvari naša želja, naj se redni občni zbor, ki bi se imel vršiti 19. marca čimprej razpiše, povsem opravičena. — Več upravičencev.

Novo mesto

Občinski odbor je imel sejo 26. marca v Mestni dvorani. V javni seji se je obravnavalo sklepanje o proračunu za poslovno leto 1926. Kakor smo že zadnji poročali, veliko županstvo ni dovolilo 250-odstotno doklado na vino in tudi ne naklade na direktno davke. Župan dr. Režek je poročal, da se je glede zavrnitev tozadevnih računskih postavki informiral pri velikem županu, odnosno tozadnem referentu in zvedel, da delegacija ministrstva finančnih je hotela teh dokladov dovoliti. Z večino glasov se je sklenilo, da vztraja občinski odbor pri v prvem proračunu določenih dokladov, ker sicer ni najti kritja za primanjkljaj posameznih postavki, določenih za nujne potrebe in napravil tudi ni mogeče. — Poročilo o revizijski računskega začetka občinske hranilnice v Novem mestu sta dala revizorja občinskega odbornika Vales in Uderman z utemeljitvijo, da so se našle knjige Mestne hranilnice v redu in se je računski zaključeval odbor. Na predlog občinskega Udermana pa se je soglasno nasvetovalo upravnemu odboru Mestne hranilnice, da sorazmerno z drugimi denarnimi zavodoma zmazanjo obrestno mero. — Poročilo o pregledu računskega začetka Mestne občine za poslovno leto 1925 sta podala obč. svetovalec Perko in odbornik Kalčič. Ugotovila sta nekatere nedostatki v knjigovodstvu, ki naj se v bodoče odpravijo. Številčno pa je računski zaključek pravilen in sta predlagala njihovo odobritev, kar se je soglasno sprejelo. — O izpremembu Mestne hranilnice je poročal župan, da je upravni svet pravil pretresal in smatral za primerno, da se izpremembijo, kakor so pravila regulativnih hranilnic spremenili tudi drugi mestni občinski odbori. Obč. odbornik dr. Česnik utemeljuje in predlaga, naj se izvoli odsek 4 članov, kateremu naj se pritegne tudi župan. Ta odsek naj pravila preštudira in po roča na eni bodočih sej o event. spremembu pravil. Omenja, da je v izpremembah pravilih tudi zapopaden dočrt, da se upravni odbor voli za dobo 6 let. Ta doba je vsekakor predloga. Večina denarnih zavodov določa glede funkcijake dobe 3 leta, v zadnjem času je funkcija upravnih odborov oziroma načelstev celo določena samo na 1 let, tako da občni zbor vsako leto voli ali znova stari odbor, ali pa da posamezne elane zamenja, ali voli popolnoma nov odbor. Odborniki Peteršič je proti temu, da bi se stvar dala odseku, ker se jo je v upravnem odboru Mestne hranilnice dovol pretresalo in so v njem zastopane vse stranke. Obč. odbornik Meršol je mnenja, da bi se izpremembu pravila lahko sprejela, da bi pa vsekakor funkcijake doba upravnega odbora morala ostati kakor sedaj, namreč 3 leta. Isteča mnenja je odbornik Vogrinč, ki predlaga, da se izpremembu pravila odobre z edino spremembou, da ostane funkcijaka doba pri upravnem odboru 3 leta. Ta predlog občinski odbor tudi sprejme. — Prošnji občine Mirna pač za sprejem Franca Gerdanca, stražmojstra v pok. v Kandiji v občinstvu zvezo se ugoditi. — Pri prošnji Janeza Košaka za popravje med pare. Štev. 341 in 340 k. o. Novo mesto, se vname živahna debata, katere se udeležuje župan in odborniki: dr. Česnik, Ogorec, Picek. Sprejme se predlog, da se na tice mesta pozove geometra, da ugotovi meto. — Kakor smo zvedeli, so se v tajni seji razpravljale razne prošnje za podpore, znižanje vodarine itd.

Celje

○ Umrli so v času od 15.—23. marca: Aleš Konc, invalid, star 45 let. — Jernej Inkret, prevzitkar, 79 let. — Ivan Geršak, tesar, bivajoč v Gaberju, 26 let. — Jakob Rednak, tov. delavec iz Celja, 36 let. — Ana Novak, vdova, 86 let. — Josipina Hackl, žena poštnega kontrolorja, 63 let. — Josip Urleb, star en mesec. — Franc Hribaršek, 1 dan. — Ivan Verhovnik, samski brezposelni, 28 let. — Ivan

malomaren smeh mu je šinil preko ustev; zlagoma se je zopet skril za skrivnostno nagubane zavesne in skrbno pripravno okno, da bi ga ne motilo obupno vikanje ljudstva, ki zahteva mesa. Psovke in grozilne besede so deževalne vsevprek. »Tatov! Nemarnež! Se za veliko soboto se niste očistili. Celo čredo so zaklali, pa pravijo, da nimajo mesa! Nekdo je preroško kričal: »Za Judeževe groše so se domenili, sedaj pa vadljajo za našo kožo. Može so nagnali na bojišča, vas bodo pa izstrelili.« Visoka, koščena ženska v črni ruti se je zrila na stopnišče in z uporniškim glasom pozvala: »Vdrimo in jih pomečimo na cesto.« Krik in metež sta rasla; naju s sestro so že davno odrinili iz vrste. Glušeče tuljenje množice je dušil bobneč odmev, ki se je vtrinjal med zidovjem. Nenadoma so se pojavili, na vratih oboroženi stražarji; za njimi se je iz pomračja zlokobno bliskalo mrzlo jeklo bavonetov; v podpomoč se je skrivalo v dvorani vojaštvo. Tedaj je še mene stresel mrličen krč, roka mi je odrevenera; najraje bi planil med nje in jih razmetal... Toda razljutena množica je omagala v pogledu na oboroženo silo; obča groza, strah in trepet sta razgnala one pri vratih. Pridušeno, stokače zmerjanje se je še slišalo iz gostih gruč. Starikava ženica, ki jo je vrglo življence bogove kraj v vrtinčasti tok mesta, je stopila k nama in tožila. Velo lice je imela preoran z rdečkastimi gubami, kakor vležano jabolko po novem letu. To je zadnja sled kmečkega zdravia, ki bo shiralo v kužnem mestu. V

Kačničnik, samski brezposelni, 23 let. — Katarina Pleterski, vdova, Zagrad, 85 let.

○ Sveti opravila se bodo v velikem tednu vršila po naslednjem redu in sporedu. Danes: ob 9 dop. peta sv. maša, med sv. mašo obhađilo vernikov. — Na Veliki petek se prične sv. opravilo ob 7 zjutraj. Med sv. mašo se opravljajo molitve in misijon, razkrivanje in češčenje sv. križa. Ob 6 zvečer križev pot in litanije. — Na Veliko soboto se začne sv. opravilo ob pol 7 zjutraj in sicer z blagosloviljenjem ognja, velikonočne sveče in krstne vode. Nato sv. maša, med katero se spet oglasio orglje in zvonovi. — Popoldne vstajenje in sicer najprej ob 4 popoldne pri kapucinih, ob 5 v Marijini cerkvi, ob 6 zvečer pa v farni cerkvi, pri sv. Jožefu pa na Veliko noč ob 5 zjutraj. Procesija pri farni cerkvi se vrši v slučaju lepega vremena po glavnem trgu okoli Marijinega stebra. Procesija se razvije v naslednjem redu: za križem gre najprej šolska mladina, nato odrastki, katerim sledi dekliska Marijina družba. Nato sledi železničarska godba in pa duhovščina z Najsvetejšim. Za Najsvetejšim gredo člani akademičnega in orlovskega starešinstva. Na Veliko nedeljo je pontifikalna sv. maša ob 10 popoldne, katero opravi g. opat.

○ Blagosloviljenje velikonočnega jagnjeta (velikonočnih jedil) se vrši v farni cerkvi na veliko soboto ob treh popoldne, v Marijini cerkvi pa že ob dveh popoldne. Z ozirom na razsežnost fare se bodo jedila blagosloviljala še na naslednjih krajih: Na Bregu zjutraj ob desetih pri Dolencu, ob pol ene v Gaberju pri Confidentiju in pred kapelo pod okoliškim pokopališčem, ob tričetrt na dve pri Golgrancu, konečno pa še na Velikonočno nedeljo zjutraj ob šestih po sv. maši v farni cerkvi.

○ Zbirališče za kat. akademično in orlovskega starešinstva v svrhu udeležbe pri procesiji pri farni cerkvi je pred župnijsko cerkvijo ob tričetrt na šesto uro zvečer. Pridite vi!

Trbovlje

REDUCIRANIM RUDARJEM IN NAMESČENIM TRBOVELJSKIH REVIRJEV!

Delavska zbornica v Ljubljani je izdala vprašalne pole, katere naj vsi reducirani in brezposelnici izpolnijo vsaj do 10. aprila. Opozorjam vse prizadete na tozadeven razglas, ki ga je dala napele Strokovna zveza rudarjev v vseh revirjih. Zglasila se je takoj v svrhu popisovanja na kraju označenem v razglasu, da nam bo omogočeno organizirati posredovanje za delo.

Jugoslovanska strokovna zveza.

○ Krekova mladina iz Celja gostuje na Velikonočni pondeljek dne 5. aprila točno ob pol 4 popoldne v Društvenem domu v Trbovljah s predstavo >D e b o r a h c, narodna igra v štirih dejanjih in treh spremembah. Doživljaji, ki jih predstavlja igra, so se vršili l. 1780, v času preganjanja Judov v naših krajih. Ker je igra po svoji vsebini zelo lepa ter polna prestrelijivih scen, zato smo prepricani, da bo splošno ugajala in vsled tega vabimo vse prijatelje delavske mladine, da se te igre polnoštivo udeleži. Predprodaja vstopnic je v obeh konzumih v Trbovljah.

○ Orkestralna maša. Na veliko nedeljo bo po procesiji pri rani slovenski sv. maši spremelj orglje in pevce g. Žagar s svojim sekstetom. G. organist Ličar je povabil svojega sina, profesorja na konservatoriju v Belgradu g. Cirila Ličarja, da bo igral orglje, medtem ko bo oče dirigiral pevski zbor. Da se bo pri slovesni maši res nekaj umetniškega čulo, sklepamo že iz tega, ker se čuti g. Ličar sam nekako pomlajenega.

○ Reducirance na Doberni prevzame s 1. aprilom podjetje Dukič, kvalificirani delavci dobre tudi svoj dosedanji deputat v premogu, medtem ko drugim še ni premog zasigu-

ran. Tudi zavarovani bodo v istem razredu in visičini kot dosedaj, čezurno delo se bodo moralo plačevati po 50 odstotkov več, česar dosedaj to podjetje ni delalo.

○ Kulturen škandal. Več dni že gledamo, kako hodijo ob palici stari možje, rudniški staroupokojenci na občino po podporo. Obenem pa gledamo mlajše upokojence, ki so spokojenci po 1. januarju lanskoga leta in hodijo v rudniško pisarno po pokojnino, ki je pa že toliko visoka, da se človek preživi pošteno, medtem ko dobi starovpokojenc par kron. — Ko primerjamo te in one, se vprašamo, zakaj se tudi za starovpokojence ni reguliral pravnik brat. skladnice in kdo ga zavlačuje, da še ni potrjen?

Poziv javnosti.

V Kninu (Dalmacija) obstaja že dalje časa >Hrvatsko starinarsko društvo<, ki ima namen raziskovati in zbirati izkopnine ter najstarejše umetnine in pisane spomenike na našem jugu. Po izjavah domačih in tudi inozemskih učenjakov so ti spomeniki, ki spadajo časovno po vedeni v zadnjem srednjem vek, deloma pa v dobo pred rimskim gospodstvom, neprecenljive vrednosti ne samo za Jugoslavijo, temveč za splošno arheološko znanost; kajti v njih je ohranjen spomin na našo narodno preteklost, oni pričajo kedaj in v kakšnih kulturnih razmerah so se pojavili Slovani na Jadranu in v zvezni s tem lahko pomagajo rešiti razna zgodovinska vprašanja.

Da nas pozneje generacije in tuji ne bi obsojili, da so se tako važni spomeniki porazgubili po naši krvidi, je hrvatsko starinarsko društvo sklenilo, da jih shran v poseben muzej; istočasno pa izvršila dolžnost tudi v nacionalnem smislu, ko s svojim plemenitim delom na obali Jadranu, kjer se krijo jugoslovanski in latinski interes, strema za tem, da z zgodovinskimi spomeniki dokaze jugoslovanski značaj te zemlje ter historično in etnografsko pravo naše države do nje. Omenjeno društvo radi svojega delovanja, ki so ga odobrili jugoslovanski arheologi na sestanku v Beogradu l. 1922 z

Kulturni pregled

Dr. Alojzij Res:

O pretveznih popravilih v Sikstinski kapelici.

Razni evropski listi so pred kratkim poročali o popravilih, ki naj bi se izvršila na znani Michelangelovi slike >Poslednja sodba< v Sikstinski katedrali. Izbrisa je bila načrta tečnice (ki ovijajo tragične Michelangelove slike), katera je doslikala deloma Daniele da Volterra po ukazu Pija IV. sredini XVI. stoletja, in pozneje še Stefano Pozzi (koncu XVIII. stoletja) po naročilu Klementa XIII. Pri slikanju >Poslednje sodbe< je Michelangelo, kot prično istodobni tiski in kopije, baje oblekel le Madonna. Vse ostale figure na desni in levi Kristusovi so bile gole: možje in žene, izvločeni in obsojeni, od mrtvih vstali, apokaliptični angeli, piskajoči na usodne pozavne in noseči zmagoslavno simbole trpljenja, apostoli, svetniki in hudiči. Te pokrivajoče tečnice naj bi torej izginile.

Ne glede na nevarnost, ki bi od popravil pretila tem najslnejšim freskam, kar jih je ustvarila Slovenska roka, je ta vest brez vsake podlage: monumentalna dela, od časa Klementa XIII., se ni nikde več dotaknil in se ga tudi ne bo. Toda druga nevarnost preti z vso resnostjo: dim in vročina sveč ter smola kadila. Prah se ni treba bali. Michelangelo je slikal na zid, ki je več centimetrov nagnjen v naprej, tako da se prah ne more na njem nabirati. V umetniških krogih so pred kratkim imeli nov načrt za preuredbo kapela. Na altar naj bi se postavila >Pietà< Michelangela, ki je sedaj skoraj skrita v cerkvi sv. Petra. V sredo kapela naj bi se pa prenesel iz Petrovega muzeja (o katerem je >Slovenec< tudi že poročil) spomenik Siksta IV. Papežev prestol in baldahin altarja bi se dejanski ujemala v linijah s stilom quattrocenta kapele. Načrt je ugajal, a je – ostal začasno v arhivu. A ni izključeno, da ga bodo znova in v večjo srečo proučevali. Spome-

nik Siksta IV. bi, postavljen sredi kapele, preprečil v njej verske obrede, med katerimi nujno gore sveče. Pri teh obredih se tempora segreje in dimer smola legata na slike. Tako bi Sikstinska kapela ostala le umetnosti, tej božji hčerk, kar bi za varstvo njenih umetnin bilo najbolje.

S vprašanjem preuredbe se pečajo vsi, ki so odgovorni za njeno ohranitev in varstvo: od glavnega ravnatelja papežkih muzejev in galerij, prof. Nogare pa do prof. Mandjerja, restavratorja evropskega slovesa. Ta poslednji tudi skrbi za razpršitev stranskih stenskih slik z mehkim žopči ali pa s krušno sredico. Listi so poročali, da so nedavno razpršili tudi >Poslednjo sodbo<. A ni res. Zadnjih sto let se ni nikde upal dotekniti Michelangelovega dela, kakor se nikde ne drzne dotakniti >Spremenjenja< Rafaelovega v Pinakoteki, ki se s >Poslednjo sodbo< po mojem mnenju od daleč ne more meriti.

Toda prišel bo čas, ko bo treba misliti tudi na občiščenje Michelangelovih fresk. In izvedenci studirajo najboljši način, kako naj bi se to brez vsake škode zgodilo. Papež se osebno zanima za to in bo izročil to težko nalogo na najboljšim svetovnim strokovnjakom. Zadnje čiščenje se je izvršilo leta 1825. pod Levom XII., medtem ko so bile freske stranskih sten razpršene pred dvema leti. A glavni problem ostane le: omejitev ali izključitev verskih obredov iz Sikstine – prav vsled gorenjih sveč in kadila. Zato je upati, da se zgoraj načrt o preuredbi – ne o popravilih! – Sikstinske kapeli čimprej ureši.

Knjige in revije

Slovenski prevod >Fioretto< sv. Frančiška. Iz Gorice nam poročajo, da pripravlja dr. Alojzij Res prevod >Fioretto< sv. Frančiška iz srednjeveške italijanskega dela, na podlagi kritične izdaje florentinskega kodeksa iz l. 1396. Delo, ki obeta biti literarni dogodek – bo ilustriral Tone Kralj, založila pa >Naša založba< v Trstu.

Socialna vprašanja

Za naše izseljence.

Priznanje ministra za soc. politiko v budžetski debati, kako naši državni upravi ni niti najmanj uspelo navezati stik med našimi ameriškimi izseljenci in domovino, ni sicer razodelo nič novega, vendar je pa dragoceno priznanje službenega mesta. Minister je to žalostno dejstvo opravčeval z našimi razmerami – če k temu prišteva tudi neaktivnost in nesposobnost naše centralne uprave, njegovo objavo lehko podpišemo! Sicer pa ravno to vprašanje – skrb za naše inozemske naselbine – ne bi smelo imeti nobene zveze z našo domačo politiko. Poglejmo Italijo: njena emigracijska politika gre svojo pot preko revolucionarnega preverata od liberalizma do fašizma.

Več kot 16. del našega naroda – in skoraj izključno Hrvatov in Slovencev – živi v Ameriki. Živi svoje življenje, materialno samostojno v mentaliteti zapadne kulture. Samo dve stvari ga še vežeti na »stari kraje«: sentimentalni spomini na okolico, kjer je prezivel svoja otroška leta in vera, v kateri ga je vzredila mati. In vendar daje svoji domovini, kadar in kar more. Dolarske pošiljalstva dokazujejo to. Kaj mu daje domovina za to? Če pride v Ameriki ž njo v dotiku v obliki naših službenih predstavnikov, zve, da je za njo »Švabac« in sliši za osnovni pojem naše uprave – »šabkiš«. Ce pride domov na obisk, ga domovina pozdravi z vsemi šikanami njemu neznanih carinskih in uvoznih predpisov. Domu sliši samo nezadovoljne glasove. In ko se odpravlja nazaj čez morje, izkuša cel križev pot za potni list, ki vodi preko okrajnega glavarstva do ministrstva in nazaj. Gotovo se globoko oddahne, ko prekorači našo mejo!

No, govorimo raje o trpljenju onih, ki imajo namen izseliti se. Ti so predmet izčišanja od zakonitega »šifkarten-agenta« preko belgrajskega advokata do najvišjih inštanc v ministrstvu. Ravnog te dni se je izvedelo, da je

nekaj »advokat« ogoljufal poedince pri posredovanju za potni list za 70.000 Din. In to je delal ta človek 5 let! Parkrat je bil prijavljen, a vedno proščen vsake krivide.

Taki fakti dokazujejo, da je cela naša državna izseljeniška služba docela impotentna. Mesto kritike, ki je brezplodna in bo ostala brezplodna, ker srbskih izseljencev skoraj ni, delajmo! Tu pomaga samo naša lastna, zasebna iniciativna. Poduk bodočih izseljencev o življenskih pogojih preko morja, o predpisih, ki veljajo za emigracijo, pravna pomoč pri korakih, ki so potrebni, da se dobri potni list, anketiranje o postopanju inozemskih parobrodov in družb z našimi izseljenci, stik s povratniki in obiskovalci iz Amerike, nasveti glede nalaganja prihrankov, propagandno delo med našimi in inozemstvu je ogromna in hvaljena naloga. Lotimo se je, kakor so se je že lotili Hrvati. R.

Razvoj delavskih organizacij v Nemčiji.

Kakor povsod, tako so se tudi v Nemčiji organizirale posamezne stoke, vsaka zase. Toda v temu gibjanju je nastopilo združenje in sedaj vlada v strokovnih organizacijah v bistvu tako zvani >trosteberski sistemi<. To so strokovne organizacije za delavce, za privatne nameščence in za javne nameščence. Zanimivo je, da velja tudi v strokovnih organizacijah kot skrajno brambno sredstvo v boju za živiljenjske pravice nameščencev – štrajk.

V letu 1922. je bilo razmerje med posameznimi organizacijami sledeče:

Krščanski socialci 1. (delavci) 1.031.006, 2. (privatni nameščenci) 459.576, 3. javni nameščenci 390.479, skupaj 1.881.060; socialni demokrati 1. 7.817.152, 2. 643.230, 3. 354.274, skupaj 8.814.656; napredni narodniki 1. 230.612, 2. 300.857, 3. 147.000, skupaj 677.969; gospodarsko zmersi 1. 221.553, 2. 55.726, 3. 5919, skupaj 283.198; komunisti 1. 246.892, 2.

sem prišel na cesto. Šele sestra me je zdravila: »Si dobil?« – »Nisem! Pravi, da nima,« sem jo nevoljno zavrnil. – »Nima ne. Raje naj bi reklo, da nam noče dati,« je nadaljevala. – Mrakovci so zamrežili redke ulične svetilke z meglenčasto kopreno; zaton pa je bil veličastno rdeč, ob zlato obrobljeni vlečki se je iskrila belkasto zelenia večerna zvezda.

Ko se je storila noč, naju s sestro ni zdržalo doma v puščobi sobi. Odpravila sva se v barje. Preko planjav so lili dišeči južni vetrovi; zadnja zora je plula pod zlatimi jadri svilenega oblačka in se zgubljala v belih dvorih večerne dežele. Nad temičnimi turškimi gorami pa so se že užigale zvezdognjenice, ki bodo vso to noč gorele v čast svetlim Kristusovim ranam, da ne dvignejo v jutranji zori Presvetega Telesa iz groba; takrat bodo pobledele pred lučjo vzhoda. Bilo je nama svetlo in lagodno, kakor duši, ki je dotpela v sveti noči in našla pot na Sion. Dolgo sva že moralta hoditi. Sestra se je enkrat spomnila: »Nocoj pa prav nikjer ni bilo čuti zvonjenja. Kaj so vse zvono vzel?« Kako je bilo lepo, ko je za te praznike prizvanzalo. – Za Krasom se je vžgal jezikast blisk; nato je dolgo bobnalo, kot da se drami zlobna pošast, ki grozi zdrobiti nas in ta svečani pokoj. V krimskih lažih so začele presti vse svilene zastore prosojnih megljic, ki jih bo modra mesecina obrobila s srebrnim sevom. Nekje je bevskal lisjak, v tihem logu se je drl mrtvaški ptič.

Razgovarjala sva se o Veliki noči mla-

–, 3. —, skupaj 246.892; konfesionalni (verski) 1. 40.400, 2. —, 3. —, skupaj 40.400; samostojne organizacije 1. 91.851, 2. 221.199, 3. 1.040.496, skupaj 1.353.546. – Vse stranke skupaj 1. (delavci) 9.679.466, 2. privatni nameščenci 1.031.088, 3. (javni nameščenci) 1.038.167, skupaj 13.308.721.

V splošnem je organiziranih dve tretjine delavcev, dočim so organizirani javni nameščenci skoraj vsi.

V Nemčiji je obvezno zavarovanje zoper bazelezen za delavce in nameščence. V približno 8600 državnih bolniških blagajnah je zavarovanih krog 19 milijonov članov.

Po letu 1922. je pričelo precejšnjo nazadovanje članstva v strokovnih organizacijah. Tako je padlo v letu 1923. pri socialno demokratskih strokovnih organizacijah število članov na 5.749.768, torej za 28%, pri krščanskih strokovnih organizacijah pa za 24%.

Vzrok za padanje članstva je več. V letu 1922. so stali podjetniki na višku svojega razmaha. Naravno je, da je bilo pod temi okolnostmi tudi več prilike za delo. Po letu 1922. pa je prišel v gospodarstvo preokret, in sicer navzdol.

Važen povod za padec števila strokovno organizirane delavstva je zmanjšana vrednost denarja potom inflacije. Na ta način so prišle strokovne organizacije skoraj ob vse svoje premoženje in s tem tudi ob podvorne fonde. Posledica je bila, da se je moralna podpora potrebnim članom zelo skrtili, oziroma sploh ukinili. Pri socialdemokratskih strokovnih organizacijah je igrala veliko vlogo tudi politična borba, katera se je vnesla med organizacije. Kar se tiče krščanskih strokovnih organizacij, je glavni vzrok nazadovanju v tem, da so bile odtrgane od množic delavstva v zasedenem ozemlju, kjer so imele svoje najmočnejše postojanke. Hude boje so imeli tudi s tako zvanimi gospodarsko zmersimi organizacijami. Toda kriza je končana in zopet se je pričel razmah navzgor, kar se kaže tudi v gospodarskem napredku, ker so ustanovile krščanske organizacije lastno Ljudsko banko.

Po svetu

GROF PAVEL TELEKI

Madjarski aristokrati so zadnji teden mopalizirali ponarejevalsko afero za medsestojna različenja. V afero se vedno bolj zapleta bivši ministrski predsednik grof Pavel Teleki. V začetku preiskave je trdil, da pri ponarejanju ni sodeloval in da je Nadossyja pregorjal naj opusti to pustolovščino. Nadossy pa je izjavil, da se ne more spominjati, da bi mu kdaj grof Teleki odgovarjal ponarejanje.

Zato je policija na zahtevo francoskih preiskovalnih organov Telekija ponovno zaslišala. Ta je sedaj priznal, da ga je teta 1922 obiskal Windischgraetz v spremstvu profesorja Medzarosa in da sta ga ta dva tedaj poučila o načrtu za ponarejanje. Grof Teleki jima je obljubil, da bo preskrbel strokovnjaka za to delo. Ta strokovnjak je bil Gerős, ki je na Telekijev ukaz izdelal tehnični expozi o ponarejevalski akciji. Ta ekspozi je Gerős predložil Windischgraetzu in grofu Telekyju kot predsedniku kartografskega instituta.

S temi izjavami je grof Teleki postal eden važnih krvcev v ponarejevalski aferi. Njegovo sodelovanje je prvi odkril grof Karoly in znamenjavajočem javnem pismu, ki je dalo povod za nadaljnje preiskave.

TAJNO SKLADIŠČE STRELIVA.

London, 31. marca. (Izv.) V neki hiši v bližini Dublina so našli tajno skladišče za municijo, v katerem je bilo spravljenih velike množine cordita in drugih eksplozivnih snovi, 300 granat, 10.000 vžigalkov in velike zaloge revolverjev.

Schichtov
način
pranja
je
najboljši.
Namakaj z ŽENSKO HVALO,
izpiraj s SCHICHTOVIM MILOM.

PREDRZEN VLOM SREDI LONDONA.

Berlin, 31. marca. (Izv.) Listi poročajo iz Londona o predrznem vlonu, ki se je izvršil sredi mesta v ulici Curch-ridge. Pri neki prodajalni zlatnine in draguljev se je takoj zatem, ko je odšel lastnik in zaprl lokal, ustavil avtomobil, iz katerega sta stopila dva moža, odprla vrata in znosila vse dragocene na voz. Pred trgovino so se zbrali številni pasanti, ki so gledali nalaganje in niso niti malo slušili, da gre tu za predrzn početje premetenih vlonilcev. Šele ko so bili zločinci daleč proč, so odkrili, da se je izvršil vlon.

PONEVERBE PRI POLJSKI VOJAŠKI UPRAVI.

Krakovo, 31. marca. (Izv.) Listi poročajo, da so pri vojaški upravi v Jaroslavi odkrili velike poneverbe, ki so se vrstile skozi 3 leta. Zapri so šefu uprave in nekega nadporočnika. Poneverjene vso cenijo na 20 milijonov zlotov.

NESREČA.

Pariz, 31. marca. (Izv.) Pri eksploziji v tovarni za eksplozivne snovi v Catageni je bilo ubitih 9 oseb, 6 pa težko ranjenih.

PRVA POTNIŠKA ZRAČNA PROGA V ITALIJU.

Trst, 31. marca. (Izv.) Danes so otvorili potniški zračni promet na proggi Trst-Benetke-Milan-Turin. To je prva zračna proga za potniški promet v Italiji. Aeroplani bo prevozil to razdaljo v štirih urah in pol.

PANGALOS IN ŽENSKA MODA.

Berlin, 31. marca. (Izv.) Iz Aten poročajo, da je predsednik Pangalos ukinil policijsko naredbo, ki je prepovedoval ženskam nositi kratka krila.

+ Veliki plazovi na Krimu. Iz Sebastopolja poročajo, da so nastopili po spomladanskem deževju plazovi po vsem južnokrimskem gorovju. Nesreča so postale nad vse usodne zaradi slabega stanja cest in jarkov, ki se niso popravljali že dolgo let. Plazovi so podrli več vasi, vil, nebroj vrtov, vinogradov in cest. Med drugim je populoma uničeno krasno letovišče nekdanja carice Aleksandre. Zdaj je tam prazen prostor, ker se je zrušilo v morje celo leme, na katerem je stala palača.

Gradimo STADION - kupujmo srečke!

Janez Štrukelj, ki ga je zajel svinčeni metež nad jesenškim predorom onostran Karavank; v sedmi šoli sva sedela skupaj, potem je pa odšel braniti koroško zemljo. A zdajnost nemških topli ni prizanesla sedemnajstletnemu mladeniču; bele vile gospodovskih logov ga objokujejo in čuvajo. Fiber Joža, pesnik in študent, nežen kak

Veliki teden

Ivan Pregelj:

Bičanje v Kranju.

(Velikonočna novelica.)

Bilo je leta 1730., dne 6. aprila na veliki petek popoldne. Po cesti od Kokre proti Kranju je podvzal popotnik, trd, hribovski človek, visok in močan, a po vsem videzu in kljub močni temnorjavi, s sivino se mešajoči bradi najpohlevnejša kmetiška duša. Otoška zaupnost, nepokvarjena dobrota je sevala možu iz medlo sinjih oči, ki so se zdaj pa zdaj čudno žalostne zagledale kakor same vase: morda v misli na dom in domače, morda še globlje v žalost pozemskega življenja, morda v pretrcesljive skrivnosti krščanske vere, v žalost svetega trpljenja Odrešenikovega v tihih dneh velikega tedna in še velikega petka dan. Popotnik, ki je vladno pozdravil in odzdravil srečajočim ga ljudem in se pri slednjem božjem znamenju ob poti pobožno odkril in prekrizal, je bil svobodnjak iznad Kokre, Jošt Polajnar, sam svoj kmet. Iz Kokre v hrib do doma je imel dobrini dve uri hoda. Dobri dve urji je hodil po svojem svetu navzgor, pod svojimi bukvami, mimo svojih travnatih lazov, mimo treh svojih znamen, ki jih je bil obljubil v bolezni eno zase, eno za ženo in eno za otroka Jakca, ki se mu je bil trileten izgubil izpred hiše, da so ga tri dni iskali in potem živega našli pod lazovi v globlini, in je bilo očitno, da je bil dete obvaroval sam angel varuh. Prav radi tega svoljega sinu, ki je od tedaj dorastel osemnajstemu letu, se je bil tisti veliki petek napotil Jošt Polajnar v Kranj. Pred letom je bil prišel v Kokro kapucinski brat Frančišek po beri in je videl sedemnajstletnega Jakca. Fant je bil zrastel. Pri onem padcu pa se je bil nekam poškodil. Rastel je trčasto v ramena, prsi in hrbot, da mu je glava kar ginala med pleči. Oče je videl, da sin ne bo za delo. Kakor da mu je Bog sam poslal brata Frančiška, se je zdelo kmetu Joštu. Potožil je samostancu svojo bol in ta mu je svetoval, naj da fanta v klošter. »Za vrtnarja bo ali za cerkvenika«, je dejal. »Ce pa je dobre glave, kaj se vel! Naš oče Serafin je že prenekatero tele spreobrnal v človeka.« Polajnar je posluhnih, postregel bratu, kolikor je znal in mogel in ga s tem še bolj navdušil za zamiljeni načrt. »Oče Jošt,« je postal redovnik kar usiljiv, »k nam fanta! Oče Serafin, kakor sem rekel Boste le videli. Ena leto ali dve bo v cerkvi služil, potem bo študiral in novo mašo pel. Še predstojnik bo, oče gvardijan, sam visoki oče provincial.« Tako je prigovarjal redovnik. Jošt Polajnar je pogledal sina, ki je vse čul, in vprašal: »Jaka, ali bi?« »Pa bi, oče!« je odvrnil fant. Tri tedne pozneje je vzel slovo od doma in preselil k očetom kapucinom v Kranj...

»Ta naš Jaka,« se je spomnil tisti prve dni v velikem tednu oče Jošt na sina. »Pojdem, da ga bom videl,« je dejal ženi, »in saj veš, da prazen ne grem.« »Pa kdaj, Jošt?« je vprašala žena in je mož pomisli. »Ti prazniki do nedelje. Da bi delal, ni in da bi le ležal, tudi ni.« »V petek pojdem,« je povedal, »se vrнем do praznikov pa se potem lahko še do delavnika odpočijem.« Tako je rekel in tako je bilo. Ko je bilo oddrdralo v Kokri popoldne, je bil vstal Jošt z dobrotnimi velikonočnimi dñi za sina in samostan na pot.

Zdaj na poti proti Kranju je kmet Jošt premišljal zgodbo svojega sina. Čudna radost se je jemala v njegovo očetovsko ljubezen. Bilo mu je hudo in dobro. »Z doma je moral,« je čutil o sinu, »siromak pohablenil Pa je že prav Bog naredil, češčeno bodi Njegovo ime, in srečo mu bo obrnil. Duhovni bo, morda sam oče gvardijan, celo provincial.« V mislih na sina je prišel bliže mestu. Vstalo je pred njim iz ravnine s svojimi stolpi in cerkvami. Niti opazil ni, da ne hodi več samoten, da se zgrinja prečudo ljudi na cesto in potuje z njim. Z ravnim je zavil pod Huje in čez most navzgor v Klanec.

»Jacec, moj sin!« je vzduhnil od srca cesvbojeno in iskal, da bi prišel v samostan. Stoprje opazil, da se v mestu kar tare ljudi. Potegnil je soseda za rokav in vprašal. »Kristusa bodo križali!« je izvedel. Ni verjel. Poizvedoval je drugod. »Kam pa, boter?« Nagovarjeni je odgovoril. »I glej, kamor ti! Kristusovo trpljenje gledat.« Množica je tedaj zajela Jošta in ga nesla mimo špitala po ulici na mestni trg.

Uspehi škofjeloških velikonočnih obhodov so bili podizgali tudi v Kranju člane v bratovščini presvetega telesa Kristusovega. V zvezi z redovniki domačega samostana so bili zasnovali predstavo Kristusovega trpljenja na mestnem trgu. Oče Serafin nekaj noči ni legel. Potem je imel razpored in besedilo igre. Kristus z apostoli bi prišel iz farne cerkve, kjer bi ga učenega hoteli judje kamnjeti in bi se umaknil mimo kostnice proti Podrtiji v vrt Getzemani. Tam bi ga Judež izdal in zgrabili biriči, ki bi ga gnali v župnišče pred Ano, nato v šolo pred Kajo in potem na rotovž pred Pilata, ki bi ga obsodil, naj ga bičajo ob sramotnem kamnu sredi trga, nakar bi ga odgnali na Kalvarijo proti Pungriju. Ciani bratovščine, staro in mlado me-

ščanstvo, pa tudi okoličani in okoličanke naj bi sodelovali v igri: gledalci sami naj bi bili, ne da bi vedeli, razburjeni Jeruzalem. Po cerkvah in od ust do ust je šla vest o nena-vadni prireditvi. Jošt Polajnar, ki je tisti veliki petek ob štirih stopil v mesto, je bil edini, ki ni nič vedel in nič umel.

Bil je mož pohleven kot ovca. Krivice pa ni mogel videti. V svoji preprostosti pameti ni mogel niti poslušati, če bi kdo pričeval kaj takega. Vsako leto za tih nedeljo, ko je opravil svojo velikonočno spoved, se je začela v njem vnemati strašna žalost. Zamsel v Kristusovo trpljenje, v njegove neštete rane in bridke srage ga je razburjala do svete jeze. V sebi je nosil ta srd po očetu in rajni materi. Na Jezersku k svetemu Ožbaltu sta ga bila vzela nekoč kot otroka. Tam je visel na steni rdečebradec. »Poglej ga, Jošt, je dejal oče, »Judež, ki je našega ljubega Boga izdal.« »Pa biriče,« je dejala mati, »ki so ga tako strašno zmesarili!«

Od tiste mladostne ure je kmet Jošt trpel verno, ljuto.«

»Pa da se jaz nisem takrat rodil! Jezus ljubi! Ne bili bi Tel Lumpje! Zavidal je Simonu iz Cirene, v pesti mu je šlo, ko je slišal, kako je Peter potegnil moč. Saj je sicer vedel, da je Kristus moral umreti. A umeti, a občutiti mirno ni mogel, ni znal...«

Gneča ga je bila tedaj prinesla na trg tesno pod sramotni kamen, kamor so privezovali meščani zlikovce. Do skrajnosti utesnjen med ljudmi je Polajnar gledal in čakal kaj bo.

Zdajci so se oglastile troblje. Ljudje so zastrmeli navzdol pred cerkev. Kmet Jošt je spoznal Kristusa med apostoli. Ni umel, kaj uči. Umel pa je nato klic razjarjenih judov, ki so vpili in pobirali kamenje. Preprostemu možu je začela siliti kri v glavo. Zveličar s svojimi se je umaknil za cerkev. Na trgu pa so se zbrali pismari in od župnišča sem so glasili rogov, da prihajata Ana in Kajsa. Sredi trga so zdaj zborovali duhovni in farizeji. Tedaj so začeli ljudje znova oprezati. Potuhnjeeno se je bil onim tam približal Judež, govoril z njimi, sprejel srebrnike in se nato napotil s krdelom biričev in Getzemani. Sli so mimo tam, kjer je stal Polajnar. Videl je Judež v lice. Prav tisto je bilo s stene pri Svetem Ožbaltu.

»Lump! Ali gre res iskat Gospoda?« je vprašal na glas. Dobrodušen meščan ob njem je dejal:

»Gre. Kajpadal! Pa lump je tudi. Le tako je, na svetu in z babami, da tegale Götzovega imajo najrajsi.«

Jošt ga ni umel. Šum in kriki izza Podrtije so razburjali gledalce. Zdaj so pragnali zvezanega Kristusa, ga vlekli niz dol k Ani in Kajfu in potem nazaj gori pred rotovž pred Pilata. Vstal je za sodbo in velel, da ne najde krivice. Potem pa je velel bičati. Birič je potegnil neusmiljeno za vrv in povlekel Rešitelja k sramotnemu kamenu. Pilat si je umival roke.

»Lump!« je vzkliknil v drugo kmet Jošt. Sosed je menil dobrohotno: »I seveda je naš sodnik. Komaj vsak deseti groš pri njem je pravičen in ima jih na mernike.«

Kmet Jošt tudi zdaj ni slišal. Zagledal se je bil v biriča, ki je gnal Kristusa k bičanju. Nizek človek je bil, širokograd in ostropič, da mu je glava tonila med rameni: pristni rabeljski človek. Vihtel je žilavko in govoril, kačoč svoj bič s kaj dobro igrano biriško kretnjo:

»Tu poglejte, ta trda žila, Kako se mu bo okrog hrbta ovila! Hočem ga razmesarit' kakor kakor živino, da boste čuli, kaj ima za eno štimo...«

»Lump!« se je iztrgal kmetu Joštu v tretje iz prsi. Ze prej mu je bilo, da bi si s silo napravil prostora v gneči. Zdaj ga je zgrabilo kakor blaznost. »Lump!« je zahopel in se osvobojal iz gneče. »I nu, če še ni pa bo —,« je skušal svoje mnenje ugotoviti oni prejšnji dobrodrušnež, pa ni mogel. Kar se je tedaj zgodilo, se je zgodilo tako čudno in hitro, da je vzel vso razsodnost. Jošt Polajnar se je vrgel iz gneče pred onega biriča in je zavpil v petič:

»Lump!« »Oče!« je vzkliknil birič in so se mu oči razširile od veselja.

»Ponovil!« je rekel bridko oče. Poslušno je navajal birič Jacec:

»Hočem ga razmesarit' kakor živino...«

Dalj ni dogovoril. Oče Jošt mu je trenutno izvil žilavko in ga začel neusmiljeno bičati. Vse mesto, visoka duhovska in posvetna gospoda v oknih in po hišah okoli, Pilat sam, Kristus v vrveh judje, gledalci in igralci, vse je strmelo nemo. V togi molk je padalo žvižganje žilavke in klici razjarjene duše Joštov:

»Ti pujsek! Pa mojega Boga, pa mojega Rešitelja! Boš mesari? Kakor živino? Tu tu, tul...«

Nič več ne vem, kako in kaj se je potem godilo. V letopisu kapucinskega samostana v Kranju pa sem bral, kakor je napisal letopisec oče Serafin:

»Izšel je Jakob, službenik naš, da bi bičal, pa se vrnil, ko je bičan bil. Strašno je usmiljenje mojih preprostih bratov z Jezum, križanjem Kraljem judovskim! Slava Očetu in Sinu in svetemu Duhu!«

Fr. R. S.:

Vexilla Regis pro-deunt . . .

Smo v tednu najvišje Ljubezni in Bolečine. Stopimo v duhu v divno italijansko mesto Florencio in občudujmo s pobožnimi meščani, katerih je še vedno lepo število, tri prekrasna umetniška razpelo, od katerih je eden v cerkvi »Santa Croce«, drugi v cerkvi »Santa Maria Novella«, tretji pa v samostanu sv. Marka. V istem samostanu si pa hočemo ogledati slednjic še sliko, ki predstavlja prizor križanja. O prvih dveh razpelih je nastala zelo zajemljiva pravljica.

Gospod Donat di Niccolo di Bettino Bardi je okoli leta 1425 za cerkev sv. Križa v Florenci izrezal iz lesa razpelo z izrednim naporom.

V prepričanju, da je napravil res nekaj posebnega, ga pokaže svojemu prijatelju Filipu di ser Brunellesco. Filip je po Donatovih besedah pričaval nekaj nenavadnega. Ali ko vidi križ, se razočaran nasmehne. Ko Donat to opazi, ga poprosi, naj mu pove svoje mnenje o umotvoru. In Filip mu odkritosrčno pove, da po njegovih mislih visi na križu kmet in ne telo slično Jezusu Kristusu. Kristus je bil namreč med vsemi rojenimi ljudmi najlepši in najpopolnejši. In zato mora biti v križu izražena ne samo človeška, ampak tudi božanska narava, ker ravno ta narava povzdujuje razpelo do svoje veličine. Ko Donat to sliši, se ugrizne v ustnice in nekaj popolnovo nevoluten reče: »Ko bi bilo tako lahko delati kakor so diti, bi se ti moj Kristus zdel Kristus in ne kmet. Zato izdelaj še tisoč razpelo!« Filip, ne da bi na to odgovoril, odide na svoj dom in začne z delom. Da bi z lastnimi besedami ne obsodil samega sebe, je po mnogih mesecih dovršil kar najpopolnejši umotvor. Nato povabi Donata na obed in le-te sprejme povabilo. Ko sta šla skupno v Filippovo hišo, kupi med potjo Filip nekaj stvari za obed: jajca, sir itd., ki jih da Donatu z besedami: »Pojdi lepo na moj dom in me tam počakaj, jaz pridevam prav kmalu za teboj.« Ko stopi Donat v Filippovo hišo, zapazi v pritiliju njegov križ, na katerega je padalo obilo svetlobe. Ustavi se in motri križ. Zdi se mu tako popolno izdelan, da premagan, poln začudenja spusti konice predpasnika, in jajca, sir in ostale stvari, ki jih je imel v naročju, padejo na tla. — Tedaj se Filip vrne in vsklikne smehljaje: »Kaj vendar počenjaš, Donat? Kako bova zdaj obdelovala, ko si vse razbil?« In Donat odgovori: »Jaz imam za danes svoj del; ako ti hočeš svojega, se razjezi; toda ne preveč; v resnici ti izdeluješ Kristuse, jaz pa kmete.«

Tako poroča arhitekt Vasari (1551–1599). Zamislimo se sedaj v ti dve razpelih. Filipovo je kiparska umetnost na najvišji stopinji. To razpelo je Bog, ki je umrl. Donatovo razpelo nasprotno zadene in gane človeka šele proti koncu opazovanja. To je namreč človek, ki ga je videl v duhu prerosk Izaija; ta človek je podoben črvu, izmečku, sužnju; možu, ki je nasičen sramote. Tu namreč vidite vso grozoto Oljske gore, vse udarce ljudske družbi, vse pljunkne sužnjev in biričev, vse zasmeh vojakov, vsako bodico trnjeve krone, vse molče prenešene muke, in poleg tega še ves trud, vso grenkovo, vso bedo vseh narodov, ki so kdaj živeli, ki žive sedaj in ki bodo živeli do konca vekov. Nadalje vidimo tudi v tem razpelu vso znojno smrtno borbo: v njegovih ugaslih očeh so se posušile solze, njegova usta so zaprta v zadnji iskreni želji in prošnji. V tem križu se zrcali Zmaga, Žrtev in Usmrtilstev, tako grozna usmrtilstev, kakor je svet še ni videl; in vzrok vsega tega: g r e h .

Pred Filipovim križem molimo in molčimo; pred Donatovim pretakamo solze in prosimo odpuščanja za vse brez izjeme. Filipov križ nas potolaži in umiri, med tem ko nas Donatov napolni z nekako grozo, sočutjem in nezadovoljstvom, tako da nas na prvi hip narančnost odbitje od sebe. V Filipovem križu je vsemogočnost, ki skriva ves blešk v sebi; v Donatovem nasprotno Jaguje božje, zaklano vsled neizmernega hrepenjanja po dušah. Da, vse bi rad na se potegnil in zato nam kliče: »Pridite v to moje, za vas prebodenje Srce, in nikar se več ne ločite od njega!«

Sedaj pa stopimo še v starodavni dominikanski samostan sv. Marka in se ustavimo kar v pritiliju, kjer opazimo Križanega, ki ga molita sv. Antonij Pierozzi in Hieronim Savanarola. Dvignimo svoje oči in jih uprimo v Njegove umirajoče. Prav mogoče je, da ne obstoji na svetu nobena slika tako popolna in občudovanja vredna, kakor je ta Fra Angelika (1383–1455), slika božansko-človeškega trpljenja. Legenda je najbolj stvarna resnica. Ta namreč pravi, da je to umetniško delo napravila ne človeška, ampak nebeska roka. Zato dobro opazujmo križ in videli bomo čudo. Obraz, obdan s svitom mehkih kodrastih las, je zagrjen v smrtni senici; zadnja luč, zadnji utrip, zadnja nežnost je še vedno v neizrekivo mikavnih zemicah, na katerih se polago-

ma, polagoma spuščajo nežne trepalnice. Pred kratkim je bila glava še dvignjena, ali moč so opešale in zato se skoro nepravilno spušča na prsi. In sedaj, ko ne more dati Gospod nobenega svojevoljnega znaka ljubezni, ga upodobi bl. dominikan tak, kakor da bi hotel s križa viseč vsakega izmed nos poljubiti, da se tem pokaze vso nežnost, vzišenost in trajnost Ljubezni...

Idemo še po samostanskih stopnicah v prvo nadstropje in se ustavimo v sobi št. 36. Kdor se še nikoli ni poglobil v grozni prizor na Golgoti, ki ga je upodobil isti dominikanec Fra Angelico da Vicchio di Mugello, ta ne more pravilno govoriti o njegovi umetnosti. Tisoči kritiki in opazovalci njegovih del govorijo neprestano, da ta čisti brat ne pozna nič drugega kakor zvezdnato nebo in dušne cvetice; zato mu je istinitost človeške muke nepoznana. Govore tudi o prozornosti in breztelenosti tega mističnega dominikanca. Tako govorijo o vseh njegovih slikah. In slika pred nami? To je trenutek, zasnovan neposredno pred Gospodovim križanjem. Zelo so se trudili umetniki, da bi ga razumeli, ali ni se jim posrečilo dvigniti se tako visoko. Prvi, ki je razumel to tako strašno drama na gori Kalvariji, ki jo je upodobil bl. Angelik, je bil Rubens (1577–1640). In v resnici kakšna originalnost spremstvo in izrazov!

Slika nam namreč predstavlja tole: Na sliki sami so tri skupine: na desni so farizeji in vojaki, ki zapovedujejo in hočejo na vsak način mučenje in

Gospodarsivo

Osnutek zakona o valorizaciji.

V soboto je predložilo ministrstvo trgovine in industrije parlamentu osnutek zakona o valorizaciji bilančnih vrednosti družb, obvezanih na javno polaganje računov, ki ga v naslednjem pričasamo:

1. Vsem industrijskim družbam, obvezanim k javnemu polaganju računov je dovoljeno z odobritvijo trgovinskega ministra postavki bilančne postavke za investicije izvršene do konca 1926. Zvišanje gre do 4 kratnega zneska v dinarjih označene bilančne svote teh investicij, oz. do 16 kratnega iznosa te bilančne svote, če so bile te za valoriziranje določene postavke pravtov vknjižene v kronah. Kar se tiče investicij izvršenih v letih 1917 in 1918 v kronah, se morejo dolične bilančne postavke zvišati na 4 kratni iznos bilančne svote. Podlago za valorizacijo tvorijo v zadnji odobreni bilanci pred 31. dec. 1925 izkazane investicijske vrednosti.

2. Na ta način nastala razlika se ne smatra za dobiček, od tega tudi ne bo treba plačati direktnih davkov in pristojbin brez ozira na to, ali je družba to razliko porabila na kateri koli način ali za povečanje kapitala splošnih rezervnih zakladov ali za dotiranje posebnih rezerv. Zato predstavljajo po izvršeni valorizaciji dobljene delnice nikakor dobička v smislu davnega zakona tudi takrat ne, če se nahaja v listnici bank. One so v stvari valorizacije in iz tega številčno izkazanega dobička proste vseh takš in davkov. Družba ne sme v nobenem slučaju valoriziranih zneskov razdeliti v celoti ali deloma v obliki dividend, lantijem ali plačila katerekoli vrste.

3. Družba bo morala v vsakem slučaju vsaj 10 odstotkov dobljene razlike prenesti v poseben fond za kritje škode, ki lahko nastanejo kot posledica izprenjenje vrednosti valute. Razlika se pribije kapitalu ali kateremu koli fondu in se smatra pri določitvi rentabilitetnega ključa za sestavni del vloženega kapitala.

4. Valorizacijo odobri v vsakem posebnem slučaju trgovinski minister. Družba mora v ta namen, toda najpozneje v temu dveh let po uveljavljenju tega zakona predložiti trgovinskemu ministrstvu potrebne dokaze o času realiziranja investicij in v znesku, v katerem so sedaj vknjiženi. Ministrstvo ima pravico kontroliратi predložene podatke.

5. Trgovinski minister je pooblaščen delniškim družbam ustanovljenim v smislu zakona z 10. decembra 1896 dovoliti investicije v smislu tega zakona vnesti v bilance z večjo svoto, kakor je nabavna cena. — K temu osnutku je pripomniti, da je izdelan v sporazumu z finančnim ministrstvom.

Oklic. Bliža se doba velikih prireditv. Najrazličnejša stanovska, kulturna, gospodarska in dobrodelna društva uporabljajo poletni čas za to, da na velikih zborovanjih, anketah in konferencah, izletih in shodih poglabljajo svoj program, utrjujejo stanovsko zavednost in širijo svoje kulturne, gospodarske in socialne težnje. Volja in težnja za napredkom je v nas razvita do močne višine ter se praktično zrcali v razvoju in stanju našega kulturnega in materijelnega gospodarstva. Ljubljanski velesejem je viden in osredotočen izraz razvoja in stanja našega materijelnega gospodarstva. Uprava ljubljanskega velesejma vabi vse po klicane, da ne cepimo moči in da se pokaže-

mo v celoti. Zato je nujno potrebno, da se ob času razkaza našega materijelnega gospodarsiva ob priliki VI. Ljubljanskega velesejma od 26. junija do 5. julija 1926 vrše istočasno tudi vse druge naše velike prireditve stanovskega, kulturnega, športnega itd. značaja. Svet naj vidi vse komponente našega ustvarjanja zbrane v eni mogočni vrsti. — Uprava Ljubljanskih velesejmov.

Vestnik Ljubljanskega velesejma, III. Številka je ravnokar izšla in se te dni razpoljila interesentom. Kdor je ne bi prejel, naj jo zahteva od uprave velesejma. Na razpolago so tudi llčne pisemske zaklopne znamke, katere se zamorejo nalepljati na vse poštnje pošiljke.

Izvod premoga iz Poljske v Jugoslavijo. Lani je Poljska izvozila v Jugoslavijo 125.000 ton, to je še enkrat več kakor leta 1924.

Avtrijsko-jugoslovanska trgovina v januarju 1926. V januarju 1926 je Avstrija uvozila za 224 milijonov šilingov blaga, od tega iz Jugoslavije za 12.3 milijona šilingov ali 5.4 odstotka vsega avstrijskega uvoza. V istem mesecu je Avstrija izvozila za 108 milijonov šilingov, od tega v Jugoslavijo za 9.4 milijona ali 8.7 odstotka vsega avstrijskega izvoza.

Pred povišanjem nekaterih carin v Avstriji. Z Dunaja poročajo, da nameravajo v kratkem povišati v Avstriji uvozne carine na razno živino in superfosfat.

Carinski ažio v Italiji. Za dobo od 29. marca do 4. aprila je določen ažio v Italiji na 380 odstotkov.

Znižanje diskonta v Avstriji. Z Dunaja poročajo, da je avstrijska Narodna banka nepričakovano znižala diskontno obrestno mero od 8 na 7 in pol odstotka.

Borza

Dne 31. marca 1926.

Denar.

Zagreb. Berlin 13.525—13.565 (13.524—13.564), Italia 228—229.20 (227.87—229.07), London 276.14—277.34 (276.10—277.30), Newyork 56.70—57 (56.68—56.98), Pariz 194—196 (195—197), Praga 168.20—169.20 (168.183—169.182), Dunaj 8.009—8.049 (8.009—8.049), Curih 10.936—10.976 (10.935—10.978).

Curih. Belgrad 9.135 (9.14), Budimpešta 72.75 (72.75), Berlin 123.65 (123.65), Italija 20.89 (20.88), London 25. 24 (25.25), Newyork 519.25 (519.25), Pariz 18 (17.82), Praga 15.385 (15.385), Dunaj 78.25 (78.26), Madrid 73.175 (73.175), Bukarešti 2.145 (2.15), Sofija 8.75 (3.74), Amsterdam 208.187 (208.13), Stockholm 139.85 (139.825), Kopenhagen 136 (135.90), Oslo 111.60 (110.90), Atene 6.87.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.445, Kodanji 185.75, London 84.8725, Milan 21.42, Newyork 706.75, Pariz 24.46, Varšava 87.10. Valute: dolarji 706.10, angleški funt 34.33, francoski frank 24.44, dinar 12.41, češkoslovaška korona 20.91.

Vrednostni papirji.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 73—76, vojna odškodnina 288—298, zaklj. 288, zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 200—204, Ljubljanska kredita 90 den., Merkantilna 102 den., Praštediona 865—872, Slavenska 49 den., Kred. zavod 165—175, Strojne 100—104, Trbovje 356—362, Vevčki 100 den., Nihag 34 bl., Stavbna 60—70, Šešir 110 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 75—76.50, agrari 44—44.50, vojna odškodnina 293.50—294, april 296—297, maj 298.50—300, Hrv. eks 118—119.50, Kred. 114—116, Hipobanka 66—68.50, Jugobanka 98—99, Praštediona 870—872.50, Ljubljanska kredita 190 den., Slavenska 50—51, Srpska 146 den., Narodna banka 3900—4025, Zem. Bos. 135—145, Eksploatacija 25 bl., Šešerana 385 bl., Gutmann 280—300, Slavonija 42—43, Trbovje 370—380, Vevčki 100 den., Brod wagon 58 zaklj.

Dunaj. Podon.-savska-jadr. 788.000, Živno 795.000, Alpine 250.000, Greinitz 121.000, Hrv. eks. 128.500, Leykam 151.000, Mundus 1050.000, Slavonija 50.500.

Blago.

Ljubljana. Les: Hrastovi bous 27, 34, 41, 60, 80 mm, od 2 do 5.30 m, fco Šušak 2 vag 1500—1500, zaklj. 1500, deske, smreka, jelka, 20 mm, I., II., III., 4 m, fco meja via Postojna 1 vag. 560—560, zaklj. 560, bukovi hodi gladi, od 80 cm prem, naprej in 3 m dolž, naprej, fco meja 375 d. — Premog: Kal. ca. 7000 antracit, Orle, fco vagon Skofjelja: kosovec, za 1 tono 450 bl., kockovec, za 1 tono 450 bl., orehovec, za 1 tono 400 bl., zdrob za 1 tono 350 bl. — Kal. ca. 4800, fco vagon Ormož: kosovec nad 60 mm, za 1 tono 260 bl., kockovec 35—60 mm, za 1 tono 240 bl., orehovec 20—35 mm, za 1 tono 210 bl., zdrob 10—20 mm, za 1 tono 190 bl. Kal. ca. 3500, fco vagon Novo mesto: kosovec, za 1 tono 170 bl., kockovec 100 mm, za 1 tono 150 bl., orehovec 50 mm, za 1 tono 140 bl., zdrob, za 1 tono 180 bl., rovn. za 1 tono 120 bl. — Žito in poljski pridelek: Pšenica bačka, 76—77, fco vag. naklad. post. 288 bl., koruza, času prim. suha, par. Šid 117.50 bl., koruza, času prim. suha, za april, fco vag. naklad. post. 128 bl., koruza, času primerno suha, fco vag. naklad. post. 1. vag. 117—117, zaklj. 117, koruza mlevnja (Mahlmais), par. Beli Manastir 145 bl., koruza, umetno sušena, fco vag. naklad. post. 140 bl., koruza činkavint, par. Beli Manastir 185 bl., ajda, fco vag. Ljubljana 260 bl., rž domaća, fco vagon Beltinci 210 bl., proso rumeno, fco vag. Beltinci 210 bl., krompir beli, fco vag. Beltinci 76 bl. — Gradbeni materiali: In Portland cement dalmatinski: v jutavrečah fco Split 40 bl., v pačirnatih vrečah, fco Split 44 bl.

Dopisi

Kozjanski okraj. S v. Vid, p. Planina pri Sevnici — tako naslovljeno pismo bo prispevalo na pravi naslov precej in ne bo dostavljeno šele po mnogih dneh v »vrvnjenju p. Planina pri Raketur. Vsled nepravilnega naslova dobi naslovljene pošiljatelje često kasneje, kakor bi jo sicer pri pravilnem. — SLS se vse povsod vrtuje! In pri nas v Sentvidu? Stojimo složni in močni, zstrupljana ne poznamo in ga tudi ne maramo. Zavedamo se, kaj smo! O, ko bi tisti, ki nas hočejo zapeljati, spoznali našo odločnost, bi se morda spreobrnili in odnehati ali celo vzkliknili: Pristopamo k vaši pravljini stvari! Mislimo, da se bo zgordilo tako, ker sicer nas bodo položili neizmerni davki v grob naše podposedovan in z vso skrbjo obdelovane grude. Vzdrmitate se zaspanci! Rešitev je v slogi! — Pri nas, v tem Bohorju, je pač vedno dovolj razne zabave. Nekateri, večinoma domačini, se pozimi veselijo svojega gorkega, domačega življenja, a drugi, veseljaki — loveci — pa prihite z nabasanimi puškami pomagat ogroženim Bohorjanom in postrelj kar do 10 divjih prašičev, svinj in mladičev — Samška Marija Kovač iz Lok je bila pokopana dne 6. marca ob ogromni udeležbi ljudstva, sorodnikov in Marijine družbe, katere ud je bila. Bila je živilja in je živel z bratom in sestro skupaj na domačem posetovem. Kaj vse ne storil krščanska ljubezen! Marijine družabnice! Posnemajte svojo rajno družabnico, da bo tudi vaš zadnji spred v na pokopalnišču tako lep, kakor je bil rajne Marije Kovač. Počivaj v miru! — Tudi pri nas smo

zgordili, tako, ker sicer nas bodo položili neizmerni davki v grob naše podposedovan in z vso skrbjo obdelovane grude. Vzdrmitate se zaspanci! Rešitev je v slogi! — Pri nas, v tem Bohorju, je pač vedno dovolj razne zabave. Nekateri, večinoma domačini, se pozimi veselijo svojega gorkega, domačega življenja, a drugi, veseljaki — loveci — pa prihite z nabasanimi puškami pomagat ogroženim Bohorjanom in postrelj kar do 10 divjih prašičev, svinj in mladičev — Samška Marija Kovač iz Lok je bila pokopana dne 6. marca ob ogromni udeležbi ljudstva, sorodnikov in Marijine družbe, katere ud je bila. Bila je živilja in je živel z bratom in sestro skupaj na domačem posetovem. Kaj vse ne storil krščanska ljubezen! Marijine družabnice! Posnemajte svojo rajno družabnico, da bo tudi vaš zadnji spred v na pokopalnišču tako lep, kakor je bil rajne Marije Kovač. Počivaj v miru! — Tudi pri nas smo

zgordili, tako, ker sicer nas bodo položili neizmerni davki v grob naše podposedovan in z vso skrbjo obdelovane grude. Vzdrmitate se zaspanci! Rešitev je v slogi! — Pri nas, v tem Bohorju, je pač vedno dovolj razne zabave. Nekateri, večinoma domačini, se pozimi veselijo svojega gorkega, domačega življenja, a drugi, veseljaki — loveci — pa prihite z nabasanimi puškami pomagat ogroženim Bohorjanom in postrelj kar do 10 divjih prašičev, svinj in mladičev — Samška Marija Kovač iz Lok je bila pokopana dne 6. marca ob ogromni udeležbi ljudstva, sorodnikov in Marijine družbe, katere ud je bila. Bila je živilja in je živel z bratom in sestro skupaj na domačem posetovem. Kaj vse ne storil krščanska ljubezen! Marijine družabnice! Posnemajte svojo rajno družabnico, da bo tudi vaš zadnji spred v na pokopalnišču tako lep, kakor je bil rajne Marije Kovač. Počivaj v miru! — Tudi pri nas smo

zgordili, tako, ker sicer nas bodo položili neizmerni davki v grob naše podposedovan in z vso skrbjo obdelovane grude. Vzdrmitate se zaspanci! Rešitev je v slogi! — Pri nas, v tem Bohorju, je pač vedno dovolj razne zabave. Nekateri, večinoma domačini, se pozimi veselijo svojega gorkega, domačega življenja, a drugi, veseljaki — loveci — pa prihite z nabasanimi puškami pomagat ogroženim Bohorjanom in postrelj kar do 10 divjih prašičev, svinj in mladičev — Samška Marija Kovač iz Lok je bila pokopana dne 6. marca ob ogromni udeležbi ljudstva, sorodnikov in Marijine družbe, katere ud je bila. Bila je živilja in je živel z bratom in sestro skupaj na domačem posetovem. Kaj vse ne storil krščanska ljubezen! Marijine družabnice! Posnemajte svojo rajno družabnico, da bo tudi vaš zadnji spred v na pokopalnišču tako lep, kakor je bil rajne Marije Kovač. Počivaj v miru! — Tudi pri nas smo

zgordili, tako, ker sicer nas bodo položili neizmerni davki v grob naše podposedovan in z vso skrbjo obdelovane grude. Vzdrmitate se zaspanci! Rešitev je v slogi! — Pri nas, v tem Bohorju, je pač vedno dovolj razne zabave. Nekateri, večinoma domačini, se pozimi veselijo svojega gorkega, domačega življenja, a drugi, veseljaki — loveci — pa prihite z nabasanimi puškami pomagat ogroženim Bohorjanom in postrelj kar do 10 divjih prašičev, svinj in mladičev — Samška Marija Kovač iz Lok je bila pokopana dne 6. marca ob ogromni udeležbi ljudstva, sorodnikov in Marijine družbe, katere ud je bila. Bila je živilja in je živel z bratom in sestro skupaj na domačem posetovem. Kaj vse ne storil krščanska ljubezen! Marijine družabnice! Posnemajte svojo rajno družabnico, da bo tudi vaš zadnji spred v na pokopalnišču tako lep, kakor je bil rajne Marije Kovač. Počivaj v miru! — Tudi pri nas smo

zgordili, tako, ker sicer nas bodo položili neizmerni davki v grob naše podposedovan in z vso skrbjo obdelovane grude. Vzdrmitate se zaspanci! Rešitev je v slogi! — Pri nas, v tem Bohorju, je pač vedno dovolj razne zabave. Nekateri, večinoma domačini, se pozimi veselijo svojega gorkega, domačega življenja, a drugi, veseljaki — loveci — pa prihite z nabasanimi puškami pomagat ogroženim Bohorjanom in postrelj kar do 10 divjih prašičev, svinj in mladičev — Samška Marija Kovač iz Lok je bila pokopana dne 6. marca ob ogromni udeležbi ljudstva, sorodnikov in Marijine družbe, katere ud je bila. Bila je živilja in je živel z bratom in sestro skupaj na domačem posetovem. Kaj vse ne storil krščanska ljubezen! Marijine družabnice! Posnemajte svojo rajno družabnico, da bo tudi vaš zadnji spred v na pokopalnišču tako lep, kakor je bil rajne Marije Kovač. Počivaj v miru! — Tudi pri nas smo

zgordili, tako, ker sicer nas bodo položili neizmerni davki v grob naše podposedovan in z v

Pregled vremena od 22. marca do 29. marca 1926

(Podatki datirajo od 8. ure dotednega dne)

22. Vis. tlak v sr. Evropi nespremenljiv ter se raztegnejo v obliki jekika med NW SHS — do Ljubljane s snegom — dvigajoč v nadaljnjem tople in vlažne plasti jonske depr. v višave, iz katerih dobivajo na črti Kotor—Petrovaradin nekaj dežja. — N vis. tlak je občutljiv vse do Irske. — Skoraj povsod je oblačno; sneži že od Ljubljane do Berna.

23. Srednjeevropski v. tlak se seli k Crnemu morju prepričuje svoje položaje brzčas depresiji, ki se je mirum potom privila iz Atlantika do Tirenega morja (Perpignan 758). V N je ob močnem severovzhodniku vedro in hladno, s snegom od Dunaja do Goriske, do Osjeka. — V mejah W depresi topota raste.

24. Jedro vis. tlak je danes v bližini Črneg morja; mirno, večinoma vedro, a hladno vreme sega tukdo do SHS in Alp (Brod — 2°). — Tirenka depresija je na potu k nam s topilimi vetrovi in dežjem (Messina 754). — Snežilo je do Tuzle in Petrovaradinu, dežilo pa na našem S in srednjem Italijani na mesilih precej močno. Temperatura pada krog nas in v porečju Labe, v S in W raste.

25. Srednjeevropski pot v tlaka vodi danes nad Kaspiškim jezerom (771) in njegov vpliv sega s tihim, vedrim, a precej hladnim vremenom v NW do Labe. — Iz NW se širi nižek tlak z otopljenjem, delno tudi z nevibitami. — Tirenka depr. pluje v NE, preko nas z izbruhom burje v Primorju in košave na Balkanu. — Dežuje mnogo v Italiji, Franciji, naročito pa v našem Primorju; sneži že mestoma v SHS. Topota vobče raste.

26. Od Baltika potuje k Crnemu morju val vis. tlaka. Zategadelj postaja v Rusiji in Poljski vedreje, zima ostrejša. — Tirenka depr. se penja nad nami po nekoliko gostejši, prizemni plasti in jadra v višavah dalje v NE, zgostuje medtem svoje klape v dež (v Sloveniji neznatno). — NW depr. napreduje h kopnemu stopnjemu v spremstvu zmernih vetrov (Irska 751). — Povsod raste topota, le v E ne.

27. Vis. tlak se je približal k Kaspiškemu jezeru do 800 km (Kursk 780) in zima je v Evropi nespremenljiva. — Poglobljena NW depr. (Brest 748) je pomaknila do 8. ure svojo mejo do Karavank in si je osvojila tekom dneva celo W SHS, prinašajoč topoto z dežjem, od katerega je

dobila Italija največ. — Vedro je razen v Rusiji in Poljski samo v S Grčiji.

28. NW depresija danes močno razkriljena, kmalu bo deležna vse Evropi njenega vpliva. Povsod je oblačno, mestoma deževno, največ v sred. Italiji in Sloveniji. Temperatura je v naglem porastu.

29. Širom Evrope kraljuje nizki tlak v splošnem z zmernimi vetrovi (Varšava 780) — skupno s sekund. depr. našega Primorja. Istočasno sta v obrazbi lokalni depresiji na Madžarskem in Moravskem. Baltički del splošne depresije prodira uren v E, izvajajočake vetrove in snežne zameje v W Rusiji. — Jasno je v izjemnih predelih, deževnost je raztresena, najjačja v Sloveniji in v okrožju Milana. Topota vobče raste.

Pregled topote v gorenji dobi:

Spitzbergi	-13	-9	-	-21	-	-	-
Petrograd	-13	-11	-4	-6	-10	-10	-5
Moskva	-	-12	-11	-4	-4	-7	-10
Stockholm	-4	-1	-1	-1	-0	-	-3
Varšava	-3	-4	-	-2	2	-4	-4
Budapest	2	0	-3	-1	2	4	6
München	-2	-2	-2	-4	-1	1	3
Berlin	-2	-2	-2	2	2	3	-7
Siedljskard	0	0	2	-	1	1	14
London	-	2	-	3	-	5	4

Priporočajo se naslednje mariborske turake:

Stavbo podjetje ACETTO & drugovi držba z o. o. Maribor, Frančiškan ul.	Ludovik Hloustik velika živilna moških klobukov Maribor, Glavni trg 9	Franze PERC izdelov. in trgov. godal MARIBOR Gospodska ulica 24
Anton Birgmayer prodaja umetnih gnojil MARIBOR Aleksandrova cesta 71	Franc Kothbauer stavbni in umetni ključavnici, MARIBOR Tattenbachova ulica 4	Jos. Povodnik dnevno sveže ribe prvov. dalmatinska vina Maribor, Vojašnitska 4-6
Josip Brandl izdelovalnica orgel in klavirjev, MARIBOR Stroblmajerjeva ulica	Iv. in Hel. Kvas Zaloge moških in damskih klobukov Maribor, Aleksandrov. c. 32	Ferd. Rogatsch cementni izdelki in gradbeni materiali Maribor, Frančiškan. 17
Josip Čebokli nasl. Strausgitlov parna pekarna Maribor, Glavni trg 8. 9	Milan Kosér staščičar MARIBOR, Slovenska 2	Drago Rosina galanterija, parfumerija vrvar. in pleterni blago Maribor, Vetrinjska 26
Ignacij Jan urari in draguljar, zaloge gramofonov, potrebščin Maribor, Gajski trg 8. 4	Jaš & Lesjak spec. trgovina živil MARIBOR Ulica X. oktobra 8. 2	A. Sprager elekt. podjetje Maribor, Kopitarjeva ul. 12
IVAN JEMEC vrtnarstvo MARIBOR, Razlagova 11	Ivan Lorber slikar MARIBOR Vetrinjska ulica 8. 5	Ivan Staudinger pohištvo in sobno mišarstvo Maribor, Soška ulica 8. 5
Karel Jarh trgovina z lesom in premogom Maribor, Gregorčičeva 1	Frida Novak modistinja zaloge klobukov za dame MARIBOR, Gospodska 32	Maks Ussar stavbno in galeranterijsko kleparstvo, instalacije Maribor, Gregorčičeva 17
M. Jahn modistinja, zaloge naj- novnejših damskih klob. Maribor, Stolna ul. 2	M. Oslag trgovina usnia in čevljarskih potrebščin Maribor, Glavni trg 17	WAGNER foto atelje MARIBOR Slovenska ulica 4
KOLO za dečka ali za manjšo osebo staro, po- cenj. naprodaj. — BAJC, Križevniška ulica 8. 6.	ODPADKE od žage, hrastove letvice za vino- grade in za ograj ter zraskovrsten hrastov re- zan les, nudi parna žagn »ZORA« d. z. o. v. v Črnomorju. Ista tudi ku- puje hrastov okrogel les, cele parcele ali gozdove.	HARCERJI dobr. pevci od 75. — Din naprej na- prodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2226.
LOKAL z izložbo v Ljub- ljani išče STEFANOVIĆ, Zarnikova ulica 9. II.	ODDAM malo, oprem- ljeno in veliko, prazno SOBO. — Obe separirani. Naslov v upravi: št. 2225.	

Paris	-1	0	4	1	5	6	8	5
Lyon	3	6	2	1	7	9	8	8
Madrid	5	4	-	6	8	-	8	8
Aiaccio	10	-	10	-	11	9	14	14
Benetke	-	-	-	-	-	0	-	-
Rim	11	12	-	-	8	9	15	13
Messina	14	16	18	15	15	16	20	20
Atene	13	13	15	10	15	13	13	14
Sofija	3	3	3	3	3	6	5	5
Odesa	1	-	-2	-1	2	1	2	2
Aleksandria	19	17	7	13	16	18	17	18

Kupujemo srečke za Orlovske stadion!

Naše prireditve

Ljudski oder v Središču vprizori na veliko-
nočni pondeljek ob pol 8 zvečer na lastnem odru
rimsko dramo »Klavdijat«. Krasna vsebina igre
nas povede v preteklost — v dobo Kristusovega
trpljenja — vstajenja. Ker je igra okrajsan »Pa-
sijon«, se priporoča, da jo posetijo mnogoštevilno
domačini kakor tudi okoličani. Na svidenje!

Zdravje je pol bogastva!

Za uspešno duševno in telesno delo, ter za uspeh
v življenju sploh je človeku predpogoj telesno
zadovoljstvo.

Ne mučite svoje telo pri vsakem koraku s trdim
ustitvami petami, ker one provzročajo močne
poiresljaje.

Nosite tudi VI

Palma-kaučuk podplate in plete.

Vi se potem ne boste hoteli nikakor več od-
reči ugodnemu in elastičnemu koraku.

Palma-kaučuk plete so trikrat tako trpežne in še
ceneje kot usnje.

Za jugosl. patent št. 1270

od 1. januarja 1923 na: »Poboljšanje za razlučivanje
pulveriziranih čvrstih tjele« (Verbesserte Methode
zur Trennung von pulverisierten festen Körpern)
SE ISČEJO kupci ali odjemalci licenc. — Cenje
ponudbe je poslati na: ING. MILAN ŠUKLJE —
Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 7, L nadstropje.

Svilene klobuke in slamnike

v veliki izbiri, solidno blago, nizke cene,
priporoča modni salon

STUCHLY-MASKE

LJUBLJANA, Židovska ulica 3

Kavarna „LEON“

Kolodvorska ulica št. 29.

Naznamjam, da sem dobil pristna štajerska in do-
lenjska VINA. Čez ulico 1 Din cenejša. Vsako uro
na razpolago mrzla in gorka JEDILA. Vhod tudi
iz Miklošičeve ceste, nasproti sodnije. — Kavarna
ob 4 zjutraj odprtta. — Za obilen obisk se pripo-
ročata in želite veselle velikonočne praznike

Leon in Fani Pogačnik.

Priporoča se

Parfumerija »STRMOLIK«

Ljubljana — Pod Trančo št. 1

RAZPIS !

Županstvo mestne občine Črnomelj
bo dne 8. aprila 1926 ob 1. uri po-
poldne v občinski pisarni oddalo na javni dražbi
zgrdbo betonske škarpe v dolžini 25 m in visočini
5 metrov, proračunano z materialom vred na 70.000
dinarjev. Delo se bo oddalo brez materiala. Načrti
so vsekomur na vpogled med uradnimi urami v
občinski pisarni do dneva licitacije.

2165

Naznamjam tužno vest, da je danes
ob 8 zjutraj preminil po dolgotrajni bolezni
naš nadvse ljubljeni soprog, oče,
star oče in stric, gospod

Franc Sliber

trgovec in posestnik

Pogreb predragtega pokojnika bo v
petek, dne 2. aprila ob 4 popoldne.

Selce, dne 31. marca 1926.

Franja Sliber, soprga. — Franc Sliber,
sin. — Ana Lov